

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	HIRDETÉSEKET
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	dr. BALOGHY ERNŐ.	BITTERMANN NÁNDOR.	és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
Félévre . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Nyár előtt.

Zombor, 1903. június 15.

A nyár közeledtével kettős aratás elé néz a nemzet. Az egyik aratás a földé, amelyen a nép dolgozik, s amelyből begyűjteni fogják a munkás karok százezrei a termést, a modus vivendit egy másik, következő esztendő átélhetéséhez. És szerte az országban is most folynak a vizsgálatok az iskolában. Az ifjúság egy évvel idősebb lett, egy osztálylyal okosabb — és ez is aratás, ha az osztály elvégzése által csakugyan jobban felvértezte magát arra a harcra, amit az étellel való megküzdés követel.

Hogy kint a földeken, a mezőkön milyen lesz az aratás eredménye, még nem tudni biztosan, az majd csak akkor lesz tudható, ha a kaszák már pengeni fognak. De annyit már meg lehet állapítani, hogy ha csak valami elemi csapás közbe nem jön, a termés felül lesz a közepesen s jobb lesz, mint a tavalyi volt. Néhol ugyan gyenge a reménykedés, vidékenkint, ahol jég és fagy járt, de általánosan jó reménységgel eltelve néz az aratás elébe a gazdálkodó. Az árak sem alacsonyok, munkájának, fáradsá-

gának bérét meg fogja kapni a szántóvető.

Szükséges is lenne nagyon. Mert a pangó üzleti élet fellendülését is a termési eredménytől várja a magyar kereskedő és iparos. Több esztendőn át tartott ez a pangás, amelyet még ma sem hevert ki teljesen az ország közgazdasági élete. Hatása oly bénító volt iparosra és kereskedőre egyaránt, hogy általános, országos gazdasági csődtől tartottak némelyek. Ez a pesszimizmus nem volt ugyan megokolt s nem is következett be, mindenesetre szomorú volt a helyzet.

S azóta jobban megindult, föllendült üzleti élet még nem elegendő arra, hogy beheggeszsze a multakban okozott sebeket. Mert nem egy jó év, hanem több jó év szükséges ahhoz, hogy a hosszantartott üzleti pangás által okozott károk megtérüljenek. Amidőn így egy kedvező aratás reményétől eltelve tekintünk, önkéntelenül is az eszünkbe öflik az agrár mozgalmaknak az ipar és a kereskedelem ellen törő irányzata. Pedig semmi igazság sincsen bennük, nálunk csak közös érdekek védelmére lehet

szervezkedni, nem pedig egyik érdeknek harcra kelnie a másikkal. Egyoldalú és rossz indulatu politika ez, a mely harcra ingerli a földmivelőt a boltos, a gyáros s az iparos ellen, mert az egyik épp oly fontos tényezője a haza vagyonának és vagyonosodásának, mint a másik. Egyik osztály a másik osztály ellen sohasem boldogulhat, egyik a másik után él s megfordítva. Azt hisszük, hogy egyre többen vannak, akik ezt belátják az országban. Nálunk pedig, a mi speciális vidékünkön belátták s tudták is mindig ezt s abban a reménységben vagyunk, hogy a remélhető jó aratás eredménye lényegesen hozzá fog járulni minden gazdasági téren a bajnak orvoslásához.

A másik aratás pedig . . . a másik aratás az iskolák padjaiban folyik le a vizsgálatoknál és sok diák életében e napok képeznek lényeges fordulópontot. Most válik el, hogy megmaradnak-e azon az uton, a melyen a diploma elnyerése a vége, vagy más pályára lépnek, ahol a kéz munkája párosulva a szellemével segíti az embert az érvényesítésre. Ennek a gondja, a pályá-

A BÁCSKA tárcája.

Képtárlat a kir. főgymnáziumban.

Zombor, 1903. június 15.

Folyó hó 11 én nyílt meg a zombori főgymnáziumi tanulók rajzkiállítása az iskola rajztermében. Úgy voltam eddig az efajta kiállításokkal: hogy kötelességszerűen elmentem oda megtekinteni azt, a kiállító professort meggratuláltam — de amint a kapun kívül voltam, kénytelen voltam bevallani önmagamnak: hogy amit láttam nem sokat ért. Csupa pedagógiai kénszermunka, erőszakosan kiegyenesített vagy meggörbitett mértani figurák, aminőket az életben az ördög se vesz észre, ismeretlen görög vagy római nagyságoknak a geometriai tankönyvekből ismert típusai, csupa meander szalag, lótus, akantus levél stb. de természetes dolog sehol. Bevallom, most is ilyen dolgokra voltam elkészülve, de milyen nagy és kellemes volt az a családias, amely a rózsákkalban uszó gymnáziumi taunteremben ért.

Egy kedves kis világ tárult fel előttem, amelyben az ihlett gyermekkéz jóleső művészi levegőt teremtett. A terem telve rózsával, a falak teleaggatva bájos virágfüzerekkel, egy csoport szép lány és asszony: sehol semmi

sablonszerűség, mindentit izlés, elegancia és az a bizonyos poetikus rendtelenség, amely oly jólesően, kellemesen érint minden fogékony lelket. Rittinger Antal, a főgymnázium kedves és előzékeny direktora, látva elragadtatásomat, megjegyezte: De kérem, szigorú kritikát kérünk! . . . Egy kissé elgondolkoztam ezen, vajjon lehet e bírálni olyas valamit, ami mindenben tökéletes? Megpróbálom, mert végre is a kritikusknak a „mindenbe kapaszkodás” — volna a kötelessége — kapaszkodjunk tehát a tükörsima lapba — vajjon lehet e?

A kiállítás három csoportba van osztva: a legelső osztályu, a magasabb és a parforce munkák csoportjába. Mindentit és mindenben a legtökéletesebb modell, a természet szolgált mintául és erről fényesen tanuskodik a felette izlésesen összeállított kollektió. Apró, pöttömnyi gyerekek oly munkákat produkáltak, hogy az ember előtt szinte hihetetlennek tűnik fel. Mindentit a szabadkézi rajz dominál és ott, ahol már komplikáltabb munkákat látunk, ott örömmel látjuk felszállani a tehetség szikráját. Valamennyinek a nevét ide nem lehet iktatni, pedig megérdemlik — de hát a „térzsűke” nem engedi. De ki kell emelnem a III. osztály növendékeit, akik pompás dolgokat produkáltak: egyszerű díszítmények, kombinált ékitmények, tájrajzok és pasztell rajzokban. Bámulatos ügyesség és sok sok he-

lyen hatalmas tehetség nyilvánul a többi osztályok kiállításánál is. A rajzok és aquarellek mintegy 6—700 darabban vannak képviselve és valamennyi válogatott munka, micsoda óriási fáradsággal járhatott azoknak elkészítése!!

Ami a szemet leginkább lebilincseli, azok a privilegizált helyeken elhelyezett hatalmas és kifogástalan olajfestmények, tuss és negropencil rajzok, aquarellek és pasztell képek.

A hivatottság és tehetség Preszly felső osztályu tanuló kifogástalan és meglepően tökéletes festményein tűnik elő. Valóban a fiutól még sokat várhatunk. Eltekintve attól, hogy még sok és mély tanulmányra van szüksége, kiállított képei bármely tárlaton is feltűnének. Nagyon szép egy hegyi tavat ábrázoló tájképe, továbbá a „Téli táj”, mely a művészeknek is nehéz probléma, azonkívül egy csoport dekadens hangulat képe és nagyszámú kisebb-nagyobb méretű, részint izlésesen bekeretezett, részint vazlatos olajfestményei, aquarelljei és tuss jai. Szolgáljon buzdításul jövőjére, hogy az elhangzott dicséretetek nagy részben szép műveinek szóltak. Speiser, Csávósy és Treer méltán megérdemlik azt a kitüntető dicséreteteket, melyben a látogatók részéről részesülnek.

Speiser hangulatos tájképei, melyek közül kiválóan sikerült a „Folyamparti rész-

választás gondja nemcsak a fiuké, hanem a szülők és a tanároké is. A kötelmeit lelkiismeretesen felfogó tanárnak módjában van kiismerni a tanuló hajlamait és képességeit s őszintén kell feltárnia a szülők előtt a helyzetet. Ha a tanuló nem alkalmas arra, hogy a szellemi foglalkozású pályákon érvényesülhessen, ez éppen nem jelenti azt, hogy más pályán ne boldogulhatna. Hisz így is oly sok a diplomatikus koldus s oly nagy a szellemi proleáriátus, bizony ráférne a praktikus üzleti pályákra, hogy az eddigénél nagyobb számban keresse föl a fiatalság. Csak hogy az a legnagyobb bajunk, hogy azt kerülnék, ami praktikus s iskolai nevelésünk is tömegesen tanít oly dolgokat, amelyekre az életben semmi szükség sincs s amiket mindenki elfelejt, alig hogy az iskola porát lerázta magáról.

Jó aratás, jobb aratás elférne itt is.

Esküdtzéki főtárgyalás.

Kiküldött tudósítónktól.

Az apatini jegyzőgyilkosság.

Péntek, június 12.

A főtárgyalást pénteken délelőtt 9 óra után dr. Gozdu Elek elnök nyitotta meg. Elnök elfoglalván elnöki székét, kijelenti, hogy folytatni fogják a kincstári föld bérbeadásából származó perek ismertetését. Müllerék a bérösszeget fizetni nem bírván, a kincstár pert indított ellentük; Jellmann azonban igénypert adott be és ez alkalommal egy bizonyítványt állított ki, mely valótlannak volt, azért, hogy a kincstárt megkárosítsa. Mig ez a per folyt, önkéntes árverésen eladatta és ő maga vette meg, de úgy, hogy az csak névleg volt az övé és azon feltétellel, hogy azt Mülleréknek visszaadja. A jegyzőkönyvbe egy hamisítás csuszott be. Szauder elesett a vételtől Kann Jakab lett a vevő.

A védő azt hozta fel, hogy Jellmann az 5000 frt vételárral nem számolt el és adós maradt 500 frttal. Miután erre nézve Jellmann ki nem hallgatható, ennek folytán a legérdekesebb felet id. Müller Józsefet hallgatják ki. A kihallgatás előtt elnök ismerteti a hamisításra vonatkozó iratokat.

Elnök id. Müllerhez a következő kérdéseket intézi: Mikor a házat önkéntes árverésen eladta, még mit adott el?

Müller: Én nem adtam el semmit, mindent a jegyzőt csinált.

Elnök: Ez nem úgy van. — Azt a földet, melyet az önkéntes árverésen Szauder vett, ettől Kumann vette meg. Tud erről valamit?

Müller: Erről tudok, mert Szauder volt az árverési vevő, aki az árverés után bement a jegyzőhöz és 8 napi gondolkozási időt kért, hogy kötelezettsége a vételre megmaradjon. Ezen 8 nap alatt hozzájött Kumann és 100 frttal többet ígért.

Elnök: Tanu azt állítja, hogy Szauder 8 napi gondolkozási időt tartott fen. Szauder azt mondja, hogy ez nem igaz.

Müller: Csak 8 napi gondolkozási időt.

Elnök: Szemébe meri ezt mondani Szaudernek?

Müller: Merem.

Elnök: Az a kérdés, hogy hamisított a jegyzőkönyv vagy nem? Ha bebizonyítja, hogy a 8 nap fennáll, Jellmann nem hamisított, ha pedig Szauder állítása igaz, akkor Jellmann hamisított.

Müller: A szerződésben benn van ez a 8 nap.

Elnök: A javára vagy a kárára szolgált?

Müller: 100 frttal több vételárat kaptam és mert Szaudernek vételi előjoga volt, megkérdeztem, hogy megadja-e a 100 frt vételi többletet, de ő nem akarta megadni.

Elnök: Jellmann hamisított Müller érdekében, kívánja-e az ügyész és a védő, hogy azon jegyzőkönyv felolvastassék, melyben a hamisítás elkövetett. — Megállapítatik, hogy igaz a gyanu, hogy a hamisítás, melyet Jellmann elkövetett tényleg fennáll, de ez Müllerék érdekében történt.

Elnök: Kumann miképp szerepelt a föld vételnél?

Müller: A község házában nekem 100 forint foglalt, a többi összeget 4000 forintot Jellmannnak adta.

Elnök: Megkapta tőle a 4500 frtot?

Müller: Nem kaptam meg.

Elnök: Elszámolta Jellmann a pénzt?

Müller: Elfizetette adóra, peres költségekre egész 500 frtig.

Elnök: Ez az 500 frt most is fennáll?

Müller: Igenis fennáll.

Elnök: Ezen kérdésnél aktuálisra válik azon okmány, mely szerint Müller Jellmannnak 2329 frttal tartozik.

Elnök fölmutatja neki a számadási okmányt, melyet Müller aláírt; e szerint 2329 frt 55 krral tartozik Jellmannnak.

Müller: Ezt nem tudom, tres papirlapot iratott velem alá.

Elnök felolvassa a számadási okmányt és tételről-tételre ismerteti, hogy Jellmann mily fizetéseket eszközölt. — Müller némely fizetésre emlékszik, némelyikre nem.

Elnök: Nem valószínű, hogy tres ivet irt alá, mert Jellmann nem számíthatta ki a papíron, hogy hol lesz a számadás vége, — az aláírás pedig a végén van.

Müller: A jegyző azt mondta, hogy csak irjam alá.

Elnök: Elébe tartja a számadási okmányt és arra figyelmezteti Müllert, hogy a jegyző nem számíthatta ki a számadási iven, hol lesz a bevételi tételek összeadása. Az aláírása pedig közvetlenül a végösszeg alatt van. Figyelmezteti Müllert ne hazudjon oly hazugságokat, melyeket elbinni egyáltalában nem lehet és kéri tőle, volt-e még valaki jelen, mikor az állítólag tres ivet aláírta.

Mráva András esküdt kérdi: Emlékszik-e hogy tres volt a papír?

Müller: Határozottan emlékszem, hogy tres volt, sőt naponként irtam alá 7—8 év alatt.

Elnök: Az előbb azt mondta, hogy évenként.

Matzitz Gusztáv esküdt kérdi: Miért irta alá az tres lapot?

Müller: Azt mondta kérvény.

Elnök: Sok ügye és kérvénye volt és így tudhatja, hogy azt nem szokás vonalozott papírra írni, melynek bevételi és kiadási rovata van.

Müller: Nem néztem meg milyen papír, aláírtam.

Elnök: Ezen okmányban a fizetések vannak elszámolva, — a kiadásokon kívül csak kevés bevétel van elszámolva.

Müller: Erről nem tudok semmit.

Ügyész: Volt-e a vételáron kívül még más penze?

Müller: Nem volt.

Ügyész: Miből fizette ki a ház vételárát, mely Jellmann nevére volt írva?

Müller: Eladtam a marhaimat és abból fizettem.

Ügyész: Miből fizette ki a Raichl-féle földet?

Müller: Az első pénzt Amanntól kaptam.

Védő: Az elszámolásba nincsenek bevételi tételek, a Kumann féle pénz nincsen elszámolva?

Müller: Igaz.

Védő: Jellmann nem vette be a bevételket csak a kiadásokat, pedig kötelessége lett volna azokat is elszámolni. Igaz-e hogy Fernbach Józseftől 2000 forintos kölcsönt vett fel?

let" szép aquarelljei, Csávósy természet után festett gyönyörű rózsái, élénk aquarelljei, Treer nagyon szép virág aquarelljei mind diszei a kiállításnak és a kiállító határozott tehetségéről tesznek tanúságot.

Pravgyik és Klózel nagyon szép olajképekkel vannak képviselve.

Hetteszheimer rózsái szinte illatoznak, oly megkapó bűséggel vannak papírra vetve. Jeles piktornak és kiváló dekoratőrnek mutatja be magát Löbl, kinek selyemfestményei festett liberty párnái keltenek feltűnést.

Petényi és Drescher előbbi szép tájképeivel, utóbbi kiválóan sikerült selyemfestményeivel, melyek izléses virágcsoportokat ábrázolnak, szintén diszei a kiállításnak. Különösen kedvesek Drescher picturái.

Bernhardt negropencill rajzai, melyek bámulatos szorgalommal vannak készítve, nagyon hatásosak.

Körsétámban hirtelen egy remek aquarellen akad meg tekintetem. Velencei utcácskát ábrázol a pictura. Preciz rajz, hangulat, pompás színváltozat — tehetséges alkotót sejtettnek. Egy olyan kép e kép, hogy ettől nagyon, de nagyon sokat várunk. Készítője egy kedves kis fiú: a kis Kollár, aki az első osztályba jár. Gratulálok neki, ha így halad, még nagy ember lesz belőle! Városov nagyon szép munkáival sok kitüntetést

dicséretben részesült, ugyszintén Esztergamy, Ergh, Mayer, Petényi is.

S z o b o t k a csinos olajfestményei, Wundszám természet után festett képei, kréta tanulmányai, ugyszintén Krizsák „Wolftair“ t ábrázoló arctanulmánya, Wlach három pompás gyermekfeje, Berger szép antique korszói, Klózel „I. Vilmos“ képe, Grádics nagyon szép gyermektanulmánya, Löbl sikerült „géprészek“ aktja, Hemnetz J. gyönyörű barokk ékítmény rajza, Binder szép tuss-jai, Kobut L., Steiner, Paul szép rajzai, Raics sikerült magyar pokálja, Hruby, Sági hatá sos rajzai és festményei, Jusits izléses ékítményei, Blumenthal csinos olajfestményei valamennyien nem sablonszerű, hanem megérdemelt dicséretben részesültek. A nagy kollektívban se szeri, se száma az olyan munkáknak, melyek a felcsillanó tehetség mellett bizonyítanak és meglepik a látogatót. A hatalmas méretű tuss kartonok akármelyik tárlatnak díszére válnának. E kedves kollektívban azonban nemcsak az említetteket illeti meg a dicséret, hanem valamennyit, mert mind-mind a fiúk fényes dolgokat produkáltak, büszkék lehetnek!!

Amint úgy elgondolkozva néztem a szép munkákat és örömmel gondoltam arra, hogy talán a jövőben mint híres művészekkel fogok egynehánytal találkozni, (adua Isten minél többel!) azok közül, akik ma itt szárnyát

bontották tehetségüknek, egy disszonans hang a folyosón (valószínűleg a pedellusé) azzal tessékelt be egy látogatót, hogy... „tessék ott van a rajz vizsgál!“ Szinte összeborzongtam: hát ezt is vizsgának meri valaki nevezni, vizsgának ezt a kedves asyllumát a fiatal művészeknek. Brrr! milyen izetlenség! Nem volt ez vizsga, de hogy volt. Sutha volt vetve a pedagógia, a sablon, az „akademikus“ irány — csak a természet volt képviselve. Az tette érdemessé ilyen hosszú kritikára a fiatal „maestrokat“, akiknek talán szabad egy kevéssé nem tudni a deklinációt, a pentametert, az algebrát, az ingatételt, de helyette még jobban össze kell barátkozniuk az egyedüli legszebbel, legtökéletesebbel: a természettel. Mert az a legnagyobb professor: még a tanárokat is tanítja!

És egy professoron fogott is a tanítása nagyon. Azon a professoron, aki hosszú Ferencz József kabátjában, érdekes művész fejével úgy fogadott bennünket — a sajtót, mint egy boldog szerelmes, (ki tudja talán az is?) aki az ideálját akarja megmutatni. Ez a professor Király Lajos volt; a nagy anarchista, aki meg merte tenni, hogy kizavarta rózsáival az „akademiát“ egy kir. főgymnázium rajzterméből — csupán a rózsák kedvéért. Nagy merészség, de láttam, hogy Rittinger direktor éppen ezért a merészségeért mutatta mindenkinek olyan büszkén a

Müller: Igaz, de nekem Jellmann fizette ki.

Elnök: Ugy-e Jellmann megtartotta e pénzt? Miért?

Müller: Azt mondta, hogy ennyivel tartozom; ugyemben még Pestre is utazott.

Elnök: Beleegyezett, hogy megtartsa a pénzt?

Müller: Megengedtem, hogy vegye fel a 2000 forintot és tartsa meg, hivatalosan használja.

Ezután Kumann Jakab 53 éves apatini lakos érdektelen tanu kihallgatása következett.

Elnök: Vett-e önkéntes árverésen Müller József vagyonából 1/4 földet?

Tanu: Az árverés a község házában folyt le. Én is árvereztem, de Szauter 1 frttal többet ígért. Az árverést az előjáróság nem fogadta el. Hazaérve, ez a fiu ki itt ül átjött hozzám és azt mondta menjek át az apjához. Átmentem, azt kérdezte tőlem az öreg Müller megakarom-e venni a földet?

Azt mondtam erre, ha a föld nem Szauteré, 100 frttal többet adok. Hazamentem és megbeszéltem a feleségemmel a vételt. — Majd pénzt vettem magamhoz és Mülleréktől két tanu jelenlétében megvettem a földet. A vételárat a község házában Jellmann és Müller előtt fiztettem le.

Ügyész: Ki vette át a pénzt?

Tanu: Az asztalra olvastam, Jellmann vette át.

Elnök: Azon a házban kivül, melyet Jellmann a Müllerék részére vett, volt még egy szállási házuk is. A fiuk Antal és József azzal védekeztek, hogy azt Jellmann az ő részükre vette. Az öreg Müller letette a pert.

Elnök ezután ismerteti a többi pereket. Jellmann Müller Józsefnek kilakoltatása iránt indított pert, mert Müller a házbérrel adós maradt. Elismerete Müller, hogy ő a bérlő és Jellmann végrehajtást kért, mely fogantatás is lett, lefoglaltatott 1 kocsit és 1 lovat 200 korona értékben, de ezek nem lettek elárverezve, de a csendőrök karhatalommal dobták ki Mülleréket a házból. — Ismerteti ezután elnök a Müllernek azon háztulajdonjog elismerése iránti pert, mely házat önkéntes árverésen vett meg. Tulajdonát akarta igazolni. Dömötör Aladár jegyző falolvassa az erre vonatkozó ítéletet. — Ismertetésre került özv. Müller Józsefné és fiai által id. Müller József gondnokasága alá helyezése iránti kérvény. Azon a címen kérték a gondnokaság alá helyezést, hogy id. Müller József pazarló, tékozló és italos. Ezen kérvény nyel szemben Jellmann József egy bizonyítványt állított ki, melyet ő és Szayer Antal irt alá, melyben igazolták, hogy id. Müller József szorgalmas, takarékos, józanéletű és körül-

belül 8200 koronás vagyonát pontosan kezeli és így nincs indok a gondnokaság alá való helyezésnek. A zombori kir. törvényszék a kérvényt elutasította.

Ismertette ezután elnök a Müller-féle ingatlanok betétalapját és az azokban előfordult tulajdonváltásokat.

A betétszerkesztési bizottság tárgyalásainak jegyzőkönyvei felolvastatnak.

Elnök (vádlotthoz): Mind a perek most elő lettek adva, van-e megjegyzése ezekre?

Vádlott: Azt tudom, hogy beuntunk Jellmann kiűzött. Ami be lett terjesztve, arról tudok. Tudok a gondnokaság alá helyezésről. Anyámnak igaza volt és megnyerte a pert. A rendőrökkel kiűzés jogtalan volt.

Elnök: Müller 1902. Jellmann örökösei ellen pert indított, ezen per még pertári kezelés alatt van és így annak tárgyalása felesleges.

Következnek a védelem tanui, akik igazolni akarják, hogy Jellmann a vádlottat tönkre akarta tenni.

Szeberényi István 57 éves közjegyző, Jellmannal nem volt érdekeltségben.

Volt büntetve becsületsértésért, a megye ellen 100 frtra.

Soha nem láttam Müller Andrást, apját sem igen ismertem.

Elnök: Mit akartak ezek önnél?

Tanu: Apjuk átruházott rájuk ingatlant, ez ügyben jártak nálam.

Elnök: Milyen viszonyban volt ön Jellmannal?

Tanu: Neki nem voltam ellensége, csak a tetteinek.

Elnök: Ez nem volt elválasztható.

Tanu: Hát ugy neki is!

Elnök: Önnek tudomása van, hogy ő tönkre akarta Müllert tenni?

Tanu: Müllerék sokszor voltak nálam azért, hogy mit tegyenek Jellmann üldözései ellen, én a törvényes lépéseket tanácsoltam. Borzasztó üldözésekről beszéltek ezek.

Elnök: De ön nem tud biztos tényekről, melyek ezt igazolták volna.

Tanu: Direkt nem, csak Müllerék jöttek folyton nyakamra.

Védő: Igaz-e, hogy a Fernbach a házra adta a kölcsönt, de az a Kandléi földre lett betáblázva.

Tanu: Fernbach eljött hozzám, hogy nézzem meg az ingatlant, hol van már bekebelezve. Mindezt megnéztem és elmondottam tapasztalataimat. Láttam vakarásokat és azt Fernbachnak is mutattam, az megbotránkozott azon, hogy egy jegyző ilyent tehetett.

Elnök: Ön jogász nem volt, az ön nyilatkozata a „Betrug“ mégis elhamarkodott, hiszen nem volt informálva még?

Tanu: Én informálva voltam, mert ha

ő nem tesz valótlan számot a földre, ugy Fernbach nem ad pénzt!

Elnök: Kérem, ne következtessen. Kérem önnek, mielőtt azt mondotta „Betrug“, meg kellett volna győződni. Kifogásolom ezt a kifejezést! Akkor van valaki megcsalva, ha megkárosodott. Az a 2000 frt csak ott van táblázva, máshol nem?

Tanu: Erről nem tudok.

Elnök: Bekövetkezett a károsodás?

Tanu: Nem tudok erről biztosan.

Elnök: De hát miért nem győződött meg?

Tanu: Igen! én meggyőződtem, hogy a kálvária-uti ház be van táblázva.

Oblát esküdt: Mióta lakik Apatinban?

Tanu: 13 év óta.

Oblát esküdt: Mióta győződött meg, hogy Jellmann helytelenül jár el.

Tanu: 12 év előtt már.

Elnök: Konkurrált önnel Jellmann?

Tanu: Nem, én nem törődtem az ő dolgaival.

Ügyész: A tanu vallomása a betáblázásokra nézve nem felel meg a valóságnak, kérem Fernbach vallomását felolvasni.

Elnök: Fernbach, aki meghallt vallotta. En a 2000 frtot mikor megkaptam, a kötelezvényt Jellmannnak adtam be. Az lett mondva, hogy a házra, a földre lesz betáblázva, de milyen házra, milyen földre, arról nem volt szó, csak a házra és földre, tkvi szám nem lett mondva és Szeberényitől tanácsot nem kértem. Kérem nála nem voltam. E vallomás 1902. január 13-án kelt.

Elnök: Hazudott ez a Fernbach?

Tanu: Igen.

Elnök: De ő megesküdt.

Tanu: Én hozok kompetens tanukat.

Ügyész: Az esküre nézve, miután vallomásai homlokegyenest ellenkezők és valótlan, ellenzem a tanu meghittetését.

Védő: Nem áll, hogy valótlan. Az iratok már bizonyították, azért mert ollensége volt Jellmannnak, hiszen Jellmann már nem éi, most már mindegy. (Szeberényi közbeszól: Az én ellenségeskedésem a halál utánra nem terjed ki!) Kérem meghittetését.

Meghittetés elrendeltetett, mert tárgyalanná vált Fernbach vallomása.

Dr. Kék Lajos 51 éves apatini ügyvéd. Általános kérdésekre felel.

Elnök: Ismerte és hány év óta Jellmann?

Tanu: 26 éve, még gyermek volt.

Elnök: Milyen viszonyban volt vele?

Tanu: Amig jegyző nem lett, addig meglehetősen indifferens viszonyban voltunk, miután társadalmi állásunk nem volt egyenlő. Mikor a jegyzőválasztás ki volt tűzve, ő hozzám fordult és kérte támogatásomat. Én már akkor le voltam kötve. Ő figyelmeztetett, hogy ő biztos, de egyhangu választást akar. De én mondtam, hogy semmi körülmények között sem szavazhatok reá, mert le vagyok kötve. Ő kijelentette, hogy ezt érezetni fogja velem. Ezen időtől fogva kezdődött a harc.

Elnök: Az antipatia mindig nőni szokott, nőtt ez az ön lelkében?

Tanu: Igen, midőn a felekkel érintkeztem, ha ők Jellmannal összejöttükbe kerültek, mind hozzám fordultak.

Elnök: Minek tulajdonítja ezt?

Tanu: Másokhoz is fordultak, de azok nem akartak a jegyző ellen tenni.

Elnök: Sokszor összeakasztotta vele a kocsit tengelyt?

Tanu: Évenként volt harc közöttünk.

Elnök: Mikor lépett fel vele támadólag?

Tanu: 1890—91. években. Én választásra készültem és akkor került a Szauter ügy, ami nagy kriminális ügy volt. Itt lépett tetőpontra a harc.

Elnök: Politikailag, hogy viselkedett önnel szemben?

Tanu: A lehető legkiméletlenebbül harcolt ellenem. Figurált, lealázott, belém akart kötni, de sohasem tartottam lovagiasnak, és elégtételadásra érdemesnek. Az irodám feleit molestálta zaklatta. De én mégis meg lettem választva, mert népszerű voltam. Én ellenséges viszonyban voltam vele.

Elnök: Honnan merítette az információit Jellmann bűnös tüzelméről?

rajztanárát, aki nem is annyira tanár, mint inkább poeta: mert nagyon tehetséges pictor! Szinte felesleges Király Lajost elhalmozni dicséretekkel e helyen, mert ott a teremben ugy összedicsérik — és mondhatom jogosan — különösen a szép asszonyok, hogy attól félek összeroskad. Egész szárazon iktatom ide, a siker Király Lajosé, aki a legnagyobb kitzelelem aran tette meg kötelességét.

Sok-sok ilyen kötelességtudó művész professort a magyar fiatalságnak, mint Király Lajos, akkor felragyog a nap a magyar művészet egén! És most még riporter kötelességemnek teszek eleget. A kiállítás urnapján d. e. 9 órakor nyílt meg előkelő és különösen sok szép hölgy jelenlétében. Az első látogatók között volt Latinovits Pál főispán, akit Rittinger Antal főgymnáziumi igazgató fogadott és Király Lajos tanár kalauzolt végig a kiállításon. A főispán jó félórát töltött a tárlaton és mindent a legnagyobb részletességgel tekintett meg. Kisérétéhez voltak: Dekker Pál h. polgármester, Auth György főpénztáros, dr. Agyits János aljegyző, Trischler Károly lapunk h. szerkesztője, Rácz Soma főgymnáziumi tanár. A főispán érdeklődött az egyes kiállítók személyéről és nagyon megdicsérete a munkákat, különösen a szép festményeket, állattanulmányokat erdélyi szőnyeg mintákat. Király Lajos rajztanárnak és Rittinger Antal igaz-

gatónak a legnagyobb elismerését kifejezve, 11 órakor távozott a kiállításból. Ezzel a kritika befejezést nyert, a kritikus, amint látják, még csak fényesebbre csiszolta az említett fényes lapot és azzal távozott: viszontlátásra fiatal művészek a jövő évi ipar-kiállításon!

T. Z.

Dal.

Emlékszel-e? egykor, régen
Együtt mentünk boldogan.
Zápor hullott s én tevéled
Füddel alá vonultam.

Mit éreztünk, mit beszélünk,
Bajos vón' megmondani;
Csak mikor a nap mosolygott,
Szivünk sügött valamit.

S ha a sziv közönszen dobban,
Hallgassunk hiv szavára.
Szerelem fogan meg benne,
Életünk szép virága.

Lányi Ákos.

Tanu: Azon ügyekből, amelyekkel a felek hozzám fordultak.

Elnök: Melyek azok?

Tanu: I. Szauder ügy. Eladta Szauder földjét annak óhajára. Én másnap elküldöttem Zsaborit információért. De felem is Szauder izgatottan jött, hogy a háta mögött suty-muty történik. A szerződést azonban ott kötötte meg Müller és Szauder között a község házában, Szauder jött és mondotta, hogy a föld már elvan ismét adva, ez óriási hamisság. Zsaborit küldöttem oda, aki magából kikelve jött vissza és mondotta, hogy Szauder be van csapva. Heves jelenete is volt Zsaborinak Jellmannal.

Az árvtárban sem volt a törlési nyugta Szauder nevére kiállítva. Itt már láttam, hogy nagy turpisság van.

A Szauder megvette a földet 4500 — Kumann ugyanazt 100 frttal drágábban.

Elnök: De kérem 100 frt miatt meg-tette volna ezt Jellmann?

Tanu: Ez volt Jellmann legsajátosabb vonása. Jellmann szívében két ellentét volt, a végtelen jóság és a rettenetes boszúállás.

Elnök: De az esetről beszéljen.

Tanu: A Kumannt szerette, Müller csak eszköz volt kezében. Ezen a 100 frton áll meg mindenkinek az esze.

Elnök: Nem érez ön lelkében Jellmann javára érzést, csak a terhét?

Tanu: Nem.

Elnök: A Kumann ki lett ma hallgatva, azt mondotta, hogy ő e dologról nem is beszélt Jellmannal, csak Müllerrel és egymás között állapodtak meg és együtt fizették ki a vételösszeget. Minő körülmény alapján állítja, hogy e hamisítást Jellmann Kumann kedvéért tette?

Tanu: Mert a községi bizonyítvány alapján azt mondja, hogy Szauder a vevő.

Elnök: De miért Kumannak és nem Müllernek kedvezett?

Tanu: Kumannak érdekében volt a földet megkapni.

Elnök: De Müllernek nem volt érdeke 100 frttal többet kapni? Miért nem engedi most, hogy e hamisítás Müller javára történjék?

Tanu: Mert Kumannak szüksége volt a földre. Megengedem, hogy Müller is gazdagodott ezzel.

Elnök: Mit tud még?

Tanu: A kandleri vételügyek. E földeken több jószágot tartott, mint a földdel birt és a népnek óriási kárt okozott. A nép a vármegyénél panaszra ment, — nem használt, azután én feljelentettem. Itt becsületszóra lett Jellmann kötelezve, nem legeltetni. De egy hét mulva kétszerannyi marha legelt, mint azelőtt.

Én nem forszíroztam azután az ügyet és ő engem ennek dacára becsapott.

Elnök: Hogy szerezte Jellmann a 8 hold földet Müllernétől?

Tanu: Ez a 8 hold községi föld volt. Ezt a község parcellázta. Müllerné örökölte Pfeiffertől, aki apja volt. A betétszerkesztéskor ezt Jellmannnak telekkönyvezni kellett volna, de ő a maga nevére telekkönyveztetette. De erről senki, semmit sem tud, hogy történt.

Elnök: De Müller kijelentette, hogy ez a föld Jellmanné.

Tanu: Müller feleségével össze volt veszve és képes volt saját vagyonát is boszúból Jellmannnak mondani.

Jellmann nevére akarta hozni a parcellákat, akár joga volt, akár nem. De nem zárom ki, hogy p. o. az Ertl földnél Jellmann tévedésben volt. E földre még per van.

Gyerekkorában Jellmann nagy vadász volt — Müller gazdag ember. Jellmann megtalálta benne a médiumot. Ott élt Müllernél. Itt hozzájuk nőtt. Mikor jegyző lett, akkor kezdette velük az üzletet.

E barátság tartott a 90-es évekig.

Elnök: E barátság a Müller családra előnyös volt?

Tanu: Müllernek a kincstári ügy látszólagos rendezése előnyös volt — Müller azután egészen vagyontalan lett.

Elnök: De maradt Müllernek vagyona?

Tanu: Nem lehet, mert ő nem volt

soha tisztában, mi je van, amióta Jellmannal együtt volt.

Elnök: Konstatálom, hogy tanu jobban tudja mi je van Müllernek, mint ő maga.

Tanu: A Müller családnak csak látszólagos előnye volt. Azt a 4500 frtot soha nem kapta meg.

Ügyész: Honnan tudja?

Tanu: Müllertől.

Elnök (Müllerhez): A Kumann pénzt hova fordította Jellmann?

Müller: Mondottam. Teheneket fizetett ki, árvtárban stb. — 500 frttal maradt adós.

Elnök (tanuhoz): Lássá ugyanezt mondta már.

Tanu: Igen, most mondja.

Elnök: Fentartja előbbi állítását.

Tanu: Nem tarthatom fenn.

Elnök: Lássá, a jól informált embernél van még jobban informáltabb ember is.

Tanu: Belátom.

Tanu azután felsorolja mindazokat az információkat, amelyekkel Müllernek neki szolgált Jellmann ügyeiről.

„Jellmann egyszer kijelentette, midőn Müllerék pereit vittem, inkább pusztuljanak Müllerék, de paktumot nem kötök. Én visszaléptem az ügyektől, hogy ne legyen akadály. Ekkor Jellmann más eszközökhöz fordult, hogy kipusztítsa Mülleréket birtokukból.“

Elnök: De lássa ön ellent mond, hiszen nem volt Müllernek már vagyona?

Tanu: Én a Kandleri földről beszéltem. Ők átakarták adni az ügyet jelenlegi védőjüknek. De zombori ügyvéd nem vállalta és ismét nékem rimáncodtak.

Elnök: Balás azt mondatta, hogy kihágó emberek Müllerék.

Tanu: Ezek a kihágások nem voltak mind úgy. A fiuk magukra vállalták.

Elnök: De hiszen be van bizonyítva, hogy verték apjukat, hát hogy vállalták volna el a lopásokat apjukért?

Tanu: E lopások sokkal előbb voltak.

Elnök: Balás mondotta, mikor a kincstár becsapása megtörtént, akkor Balás mondotta, miként ne lopjanak.

Tanu: Lehet én nem voltam jelen. Én csak a bíróságnál védtem.

Elnök: Van-e önnek tudomása, hogy Jellmann Müllert anyagilag tönk्रे akarta tenni és a fiukat feljelentéssel zaklatta?

Tanu: Van, sok feljelentés volt én védtem, sőt egy nap 3 is volt — circa 25 községi feljelentés volt.

Elnök: Mennyi idő alatt történtek ezen közigazgatási üldözések?

Tanu: Az utolsó 5 hónap alatt.

Elnök: Miért éppen ekkor?

Tanu: Erről csak ő tudna felvilágosítást adni. Azt hiszem azonban, hogy akkor amikor a gondnoksági ügy került szőnyegre.

Elnök: Az üldözésre vonatkozólag 1902. június 7-én kezdődnek a feljelentések. Mi ennek a magyarázata?

Tanu: Mert én lemondtam, Jellmann könnyűnek látta a dolgot.

Elnök: Mennyi vagyona utazott Jellmann?

Tanu: Jellmann szemükbe mondta: én kiteszlek benneteket innen. Őt a boszu sarkalta. Ő az apát benn hagyta, a fiukat kiüldözte.

Elnök: Jellmannnak joga volt kitenni Müller családot, tehát joga volt benn is hagyni akit akart.

Tanu: Jellmann mikor azt mondotta, hogy kipusztítalak benneteket, pár nap mulva megjelent Müller Józseffel a járásbírósnál és rávitte azt, hogy beleegyezett a kitételébe. Kihelyezte az egész családot rendőrökkel. De a rendőrök addig nem engedtek, míg Müller József ki nem viszi sajátját. Vasárnapig ott állt, amíg vasárnap ki nem vitte. Az nap este fáklyákkal megjelentek a rendőrök, és az összes holmit a község házára vitték. Én ott voltam és rögtön elmentem a szolgabíróshoz és a szolgabírósnak bölcs belátására bízta az intézkedést, az előjárásnak.

Védő: Igaz-e, hogy mindent elvittek a rendőrök amihez joguk sem volt?

Tanu: Mindent elvitték, az anyjuk ruháját, mindent.

Elnök: Szokás a parasztnak, hogy visszatartják a ruhákat ha a nőt kiűzik, hát olyan feltűnő dolog az?

Tanu: Nem.

Védő: Mit tud a kandleri kihelyezésről?

Tanu: A kandleri kihelyezésnél nem voltam jelen.

Védő: Igaz-e, hogy Ertl Ferenc elhurcolkodott Győrmegebe és ott meghalt?

Tanu: Nem Győrben, hanem Szóntán halt meg.

Védő: Van itt egy irat, a melyben Jellmann elszámol, tud ön erről valamit és azt, hogy itt kétszeresen van számolás?

Elnök: Ügyvéd ur tévedésben van. Időpontok nincsenek megírva, nem lehet kétszeresen mondani az elszámolásokat.

Védő: Kinek a birtokában volt a 8 hold föld?

Tanu: Müllerékében. Ezt a mérnökök szomszédok nyilatkozatából tudom.

Obláth: Ki informálta ügyvéd urat az ügyekben, midőn Mülleréket képviselte?

Tanu: A két fiu és az anya. Később mikor kibékültek az öreg is.

Obláth: Más nem?

Tanu: Nem.

Ügyész: Miután tanu ellensége volt, hiszen a hírlapokból is tudjuk, adáz, gyűlölettel volt Jellmann iránt. A jegyzővel szemben olyan magaviselet tanusított, hogy hű képet adhatna, az ki van zárva. Ő pusztán azt adta elő, amit az ő meggyőződésének itéletképesége elősegített. Továbbá téves információi is vannak, hiszen be is bizonyosodott. Vallo-mása tehát gyanus, ezért kérem ne hiteltes-sék meg.

Védő: Az én fölfogásom, hogy ur-ember nem hazudik, miként tehetném fel: pláne egy ügyvédről, ő tehát nem képes még halála után is gyűlölni, mindez be nem bizonyult, — esküt ajánlok.

Törvényszék az esküt elrendelte.

Tessényi Albert.

Védő: Ön 1901. február 6-án keresetet indított ez ügy nevében és kérte a házból a fiuk kiközösítését.

Tanu: Én beadtam a Müller nevében több keresetet de Jellmann nevében is. De most már biztosan nem tudom hányat.

Elnök: Müller nevében 6-án beadott kilakoltatási keresetet.

Védő: Ön február 27 én pedig Jellmann nevében adta be, ja hát kérem meg ez?

Tanu: Az öreg kért először a kihelyeztetésre nézve.

Elnök: Tanácskozott öz ez ügyben Jellmannal?

Tanu: Jellmann küldötte hozzám Müllert. Az öreg Müller kért, hogy szabadítsam meg gyermekeitől.

Elnök: Ön a Müller-féle keresetet le-tette, hát kinek nevében adta be ugyanazt?

Tanu: Jellmann nevében.

Védő: Tehát azzal a határozott akarattal, hogy a fiukat dobják ki. Tehát ez össze-játszódott a fel- és alperessel.

Tanu: Engem először Müller, utóbb bizott meg Jellmann. Miután első volt a birtokos, utóbbi a bérlő és így mindkettőnek joga volt kidobtatni valakit. Minekünk az volt a célunk, hogy a gyermekeket kidobjuk; ez volt egyedül a cél.

Elnök: Kidobatta őket?

Tanu: Igen, valamennyit.

Védő: De Müllert csak szinleg, mert fél óra mulva Müller visszament.

Tanu: Azt már nem tudom mi történt. Én kitétettem a butorukat, hogy azután mi történt nem tudom. Nekem nem volt célom az öreg Müllert kidobni, az igaz mi mind kidobtuk, de Jellmann az apát beeresztette.

Elnök: Ehhez Jellmannnak joga volt; ezt konstatáltam.

Védő: Igaz-e, hogy először ön az apa ellen indított pert?

Tanu: Igaz.

(Védő és tanu között pourparlé.) A Schuller-féle föld felett vitakoznak, védő be akarja bizonyítani, hogy a Schuller-perekben félrevezették a bíróságot.

Azután megeskették a tanu.

Németh Béla is megeskették.

Bácskai Béla nincs jelen, — beteg. Megekketésétől elállanak.

Bayer Jakab ifj. 42 éves.

Elnök: Mit tud arról, hogy Jellmann tönkre akarta tenni Mülleréket?

Tanu: Házukból kidobatta, a holmikat két nap mulva ismét visszavitette a faluházára. Nem engedte a termést hazavitetni és csendőrökkel elfűzette őket.

Elnök: Mit tud még? Gondolkodjon.

Védő: Igaz-e amikor Oláh kidobatta a holmikat, másnap a csendőrök jelenlétében rakták fel a holmikat és csak azt, amit a rendőrök mondtak.

Tanu: Igaz.

Védő: És e tárgyak a faluházára vitettek?

Tanu: Igen, az ágyneműt a fogdába tették.

Védő: Mindig a Müllerék birtokolták a 8 hold földet, igaz-e ez?

Tanu: Igaz, 10 éven át végig.

Védő: Az utolsó évi aratásnál igaz-e hogy Jellmann nem engedte elvinni a termést csendőrökkel?

Tanu: Igaz.

Védő: Jakob Schuller volt-e bérlője Jellmannak?

Tanu: Soha, ez csak arra való volt, hogy kidobhassák Mülleréket.

Oblát: Miért kérte fel a Müller-család éppen önt a főispánhoz menni.

Tanu: Mi többen voltunk egy egész deputáció.

Elnök: Ez a deputáció 20 ember csak a Müller-ügyben ment?

Tanu: Mind nem, mi csak csatlakoztunk. Azok a saját ügyükben mentek. Mi külön voltunk akkor, csak a mostani főispánál voltunk együtt.

Ügyész: Jó volt ön Jellmannal?

Tanu: Én nem voltam haragban, engem nem bántott.

Busbacher József 45 éves földmives.

Elnök: Mit tud arról, hogy Mülleréket Jellmann tönkre akarta tenni?

Tanu: Mig neki dolgoztak, addig nem, mikor megszűntek neki dolgozni, akkor üldözni kezdte őket feljelentésekkel legutóbb betenkint 2—3 szor is.

Elnök: Hogy élt ön Jellmannal?

Tanu: Néha jóban voltunk, néha kellemetlenséget okozott. Soha sem voltam ellensége.

Elnök: Ön is azok között volt, akik Jellmann feljelentették?

Tanu: Igen.

Elnök: Talán más politikai párthoz tartozott ön vagy miért?

Tanu: Mert sok kellemetlenséget okozott nekem és idéztetett jogtalanul.

Elnök: Haragudott rá?

Tanu: Oh nem! (derültség.)

Elnök: Mikor a vizsgálat volt, panaszos volt ön is?

Tanu: Igen.

A tanu a tett vallomására megekkéttetik.

Akermann János. 37 éves földmives.

Jelentéktelen tanu; vallomásában csak annyit jegyez meg, hogy jelen volt a kihelyezésnél és látta, hogy ott volt a rendőrség.

Mundveil Vendel. 28 éves földmives.

E tanu a Pfeiffer földről vall és kijelenti, hogy erről a 8 holdról a termés mindig a Müllerékhez lett szállítva. Hogy Jellmann nem kapott 1/3 részt biztosan tudja. Vallja, hogy néha betenkint a legnagyobb dologban 4—5-ször ki lettek hiva rendőrök által a Müller gyerekek.

Elnök: Barátja volt Jellmannak?

Tanu: Igen, nekem soha sem tett semmit.

Ő tanu volt a megye igazításánál és Jellmann néki mondotta, miért tanuskodik: hiszen ezeket ugyis tönkre fogja tenni. Ezt hazamenetel alkalmával mondotta. Ez a kijelentése jóval halála előtt volt. Jellmann tilosban legeltette baromát a Müller fiúk által, sőt kifűzette a bíróságot is helyettük.

Érdekes volt, hogy e tanu mindig azt hajtotta, hogy Jellmann jóbarátja volt neki és azért mindenben ellene vallott.

Tanu (zavartan) vallja, azért becsülte, hogy látta azt, hogy egy igazságtalan kapzsi ember. Ha az ember nem becsülte, akkor ártott.

Elnök: Hát félelemből tisztelte, becsülte?

Tanu: Igen.

Elnök: De félelemből nincs becsülés, szeretet!

Elnök: Van vagyona?

Tanu: Nincs.

Ügyész nem akarja megekkéttetni.

Elrendeltetik.

Schubli József ifj. 28 éves földmives.

E tanu is a butorkidobásról beszél, tudja azt, hogy Müller Józsefet bezáratta az apja helyett.

Elnök: Mit tud még? Jellmann ellensége volt önnek?

Tanu: Nem.

Elnök: Milyen párti volt ön?

Tanu: Semleges párti. (Derültség.)

Elnök: Ön tebát aprehendálja, hogy az öreg Müller nem állotta ki a büntetést?

Tanu: Ezt nem tudom.

Elnök: Hát miért botrányozott meg ezen?

Tanu: Én nem tudom, hiszen engemet Müller József jelentett be tanunak.

Zsiboryhoz.

Emlékszik-e arra az önkéntes árverési ügyre, ahol Szauder szerepelt, igaz, hogy ön megbotrányozva jött baza a faluházáról és mondotta Kéknek: „Fel kell pofozni Jellmannat“?

Tanu: Ez nem áll, én ezt más esetben akkor mondottam, mikor hire járt, hogy engem diffamálni akart Jellmann a hátam mögött.

A tárgyalás folyik.

Szombat, június 13.

Mai tárgyalás folyamán folytatódott a tanuk kihallgatása és az d. u. fél 1 órakor felfüggesztették és d. u. fél 4 órakor folytatódott. Hétfőre maradt az ítéletkihirdetés. Nagyszámu közönség volt jelen.

A tárgyalást dr. Gozdsu Elek elnök pontban 9 órakor nyitotta meg.

Első tanu Bayer Péter 31 éves földmives volt, távoli rokona a vádlottnak.

Elnök: Tud-e arról, hogy Jellmann tönkre-tette Mülleréket?

Tanu: Annyit tudok, hogy a Müller-család ki lett dobva a házból. Jelen volt ott Tessényi ügyvéd és Oláh végrehajtó is.

Az öreg Müller két fegyvert kapott a jegyzőtől. E fegyvereket elvették az öregtől a fiuk, mert fenyegette őket és anyjukat lelövésse. Az egyik puskát a vízbe dobták, másikat a járásbíróshoz vitték, a harmadik fegyverről nem tudok. Mikor a vizsgálaton Molnár dr. künn volt, akkor Jellmann hívatta Müller Józsefet — én hallgatództam — ott mondotta a jegyző, ha visszalépnek a tanuzástól, akkor rendőrvetető lesz az új faluban és öcsésének is állást ad. A fiu azonban a házat követelte vissza, de ezt a jegyző csak halála utánra ígérte meg. Ezt a fiu nem akceptálta és tanuskodott ellene. A kihelyezésről ugyanazt vallja, mint a többiek. A kocsi ott állt másnapig. Harmadnap mulva a rendőrség a község-házára vitte a holmikat.

Elnök: Be volt az az ajtó csukva?

Tanu: Be, de üvegajtó volt. Minden szót nem is hallottam, de amit hangosan beszélt, hallottam, mert a jegyző mérgesen beszélt.

Elnök: De eleinte nem volt hangos a beszéd és miután ilyen komisz dologról van szó, akkor nem fog az ordítani, aki azt akarja?

Tanu: Én nagyon közel voltam az ajtóhoz, odatámaszkodtam és a halk hangokat is hallottam.

Elnök: Volt rajta függöny?

Tanu: Igen, egy könnyű függöny.

Elnök: Mikor ön hallgatódzott, látta önt ott valaki?

Tanu: Senki, este 6 óra volt.

Elnök: Mit keresett ön ilyenkor a faluházán?

Tanu: Müller József hitt magával — hiszen jóbarátok voltunk.

Elnök: Mit tett önnek Jellmann?

Tanu: Semmit.

Védő: Hány évig lakott a Müller-család abban a házban, ahonnan kidobták?

Tanu: Nem tudom; lehet 15—16 éve, amin én emlékszem, de lehet több is.

Védő: Igaz-e, hogy a kidobás után másnap az öreg vissza lett helyezve, csak az asszony és a fiu lettek kidobva?

Tanu: Igen, az apa holmija is benn maradt.

A tanu a tett vallomására megekkéttetik.

Mundveil Katalin.

Elnök: Mit tud a Müller-család üldöz-tetéséről?

Tanu: Sokat tudok; kidobatta a házból, szállásból — Andrást a rendőrökkel bekísértette a faluházára. A legnagyobb munkaidőben hetekint 2—3-szor is idéztette a bíróság elé, hogy ne dolgozhassanak. Én mondottam neki, ne legyen olyan kegyetlen, hiszen a Müllerék oly jók voltak hozzá. Nekem vállra verve mondotta: „Ezeknek jó asszony tönkre kell menni.“

Elnök: Tud még valamit?

Tanu: (Elmondja a kidobás ismeretes epizódját.)

Elnök: Honnan tudja, hogy ezt a jegyző tette?

Tanu: Hiszen ő volt Apatinban az ur.

Elnök: Hát mit tud még?

Tanu: Egy izben láttam, hogy Müllerné buzát akart a malomba vinni, de ezt rendőrök megakadályozták.

Elnök: Csak beszéljen, hiszen maga sokat tud.

Tanu: Több nem jut eszembe.

Védő: Igaz-e, hogy a kidobásnál összetett kézzel kérte Tessényit, ne tegye ezt, Tessényi el is ment a jegyzőhöz, de az nem engedett?

Tanu: Annyit megengedett a jegyző, hogy ne az utcára, hanem csak az udvarra dobják ki.

Elnök: Tisztelték a Müller fiuk az apjukat?

Tanu: Beesülték volna, ha az anyjukat nem bántotta volna, de az apa mindig üldözte a feleségét.

Elnök: De a fiuk ütötték-e az öreget?

Tanu: A fiuk soha, dacára részegségének, hiszen becsülték.

Elnök: Meg tud ön arra esküdni, hogy soha nem verték?

Tanu: Én soha nem láttam.

Elnök: De azt látta, hogy az apa verte a feleségét?

Tanu: Ojjé — százszor is!

Elnök: De mondja, egyetlen egyszer sem ütötték a fiuk az apjukat?

Tanu: Soha, de azt láttam, hogy az apa a Józsefet torkon ragadta egyszer.

Védő: Igaz-e, míg Jellmann élt, nagy viszályok voltak Müller családjában?

Tanu: Igaz, óriási veszekedések.

Védő: És most béke van?

Tanu: A legszebb béke!

Elnök: Iszik-e most is Müller?

Tanu: Oh! most nagyon ritkán.

Vádolt anyja, Müller Pfeiffer Anna, 52 éves.

Elnök: Jellmann hogy és miként akarta önöket tönkre tenni?

Tanu: Minden tekintetben. Férjemet gondnokság alá akarták helyezni a fiuk. Bíróság elé vitt és megszegyénített. Akkor bizonyítványt adott és azzal megszegyénített.

Elnök: De mivel akarta tönkre tenni?

Tanu: Együtt vettünk jószágot 50 darabot. Párját 40—45 forintjával, de ő eladta ezeket és a pénzt soha nem adta vissza.

Elnök: De mivel bizonyítja, hogy vettek barmokat?

Tanu: Fiaimmal.

Elnök: De hiszen az ön térje nem szólt a vételről semmit.

Tanu: Őt valószínűleg még nem kérdezték. Öreg Müller behivatik.

Elnök: (Müllerhez.) Igaz, hogy önök együtt...

Tanu: Igen. (Derültség.)

Elnök: Hisz azt sem tudja mit akarok kérdezni. — Várjon, vett ön 50 drb marhát Jellmannal?

Müller: Igen. Ő eladta, de a pénzzel nem számolt be?

Elnök: Miért egyezett ebbe bele?

Müller: Mert biztatott az elszámolással, de soha nem számolt össze.

Elnök: Kiadott pénzt a vásárláshoz?
Müller: Jellmann előlegezte. De a haszonból közösen kellett volna részesülni.
Elnök: De miért kellett volna önnek részesülni?
Müller: Mert én adtam a gulyást 4 évig és ettettem a jószágot. (Müller kimegy.)
Müllerné: Két tehenet eladtunk Medvezynek, egy bikát és zabot adtunk a el a községnek, 200 forintot adtunk Józsefért katonai felmentése miatt, de a fiu azért szolgált. Ez mintegy 700 forint volt, ezt Jellmann mind megtartotta.
Elnök: Mely években történt?
Tanu: Mintegy 3—4 éve és ez mind egy évben történt
Elnök: Hát ez volt az a nagyon tönkrement család és mégis birt 200 forintot vesztetésére adni?
Tanu: Nekünk mindig volt vagyunk.
Elnök: Hát mi van még?
Tanu: Kidobott házunkból, a butorokat kidobatta és mikor azt elvitték, elvitette harmadnap a faluházára.
Védő: Igaz-e, hogy ön az ágyban feküdt és éjjel törtek önre a rendőrök és még a ruháját is elvitték?
Tanu: Összes ruháimat, úgy hogy nem maradt egy szoknyám.
Védő: Igaz-e, hogy írásbeli parancsot házkutatásra ki sem adva, Jellmann önkényesen rendezte azt. Olvastak fel ön előtt irást?
Tanu: Semmit. Mi tiltakoztunk, de a rendőrök gorombán visszautasítottak.
Védő: Mi történt azokkal a tárgyakkal, amit elvettek, át lettek adva a kir. bíróságnál?
Tanu: A faluházán maradtak.
Védő: Hány évig lakott ön saját házában?
Tanu: 34 évig. Gyermekeim tizenkettő, ott születtek.
Elnök: Az a ház, amely el lett árverezve, állítólag a gyerekek részére, hogy került az ön nevére?
Tanu: Mindig az enyém volt, majd megkapják gyermekeim.
Elnök: Mitéle panaszai vannak még?
Tanu: 14 nap mulva a bíró értesített, hogy a holmik ismét visszavittek. A házamból akartam gabonát kivinni és ezt a rendőrség megakadályozta.
Elnök: Van még valami mondani valója?
Tanu: Apámtól 3000 forintot kaptam és 8 hold földet.
Védő: Ezt a 8 hold földet Andrásnak akarta adni?
Tanu: Igen.
Védő: Akkor látta, hogy az Jellmann nevére van?
Tanu: Igen.
Védő: Igaz-e, hogy mindig önök birtokolták e földet?
Tanu: Igen.
Védő: Igaz-e, hogy Jellmann önöket az aratásban is megakadályozta?
Tanu: Igaz.
Ügyész: Az a föld, ahol a Kandlé szállás van, kitől lett véve?
Tanu: Raichlól. Ezt Jellmann vette meg, de a mi pénzünkön.
Ügyész több kérdést intéz azon szerződésről, mely Raichl, Linz és Schuller között, illetve Jellmannal kötött, de a tanu nem igen tud felvilágosításokat adni.
Elnök: Volt-e idő, midőn önök házára is voltak kötelezve Jellmannnak? Hogy vagyunk maradt a bukás után, azt is neki köszönhetik?
Tanu: Nem volt ok a hálálkodásra.
Védő: Ők igenis hálásak voltak, de tudták-e azt, hogy mikor ők hálálkodtak, láttak-e a jövőbe, ismerték-e a Jellmann turpisságait?
Tanu: Én nem láttam előre semmit.
Ügyész Müllerné megeskettetését ellenzi, ellenben védő kívánja, mire Müllerné a tett vallomására megesküszik.
Pfeiffer Péter 36 éves, földmives, nagybátyja a vádlottnak.
Elnök: Mit tud a Müller család tönkretételéről?
Tanu: Örökségből származó 8 hold földet Jellmann magára iratta, holott az soha sem volt az övé. Megakadályozta Müllereket, hogy a termést elhordják, én magam is ott voltam. (Megeskettetik.)

König Ignác 52 éves, földmives, vádlott anyjának sógora.
Elnök: Mit tud az üldözésről?
Tanu: Erről nem tudok, csak a 8 holdat tudom, hogy azt én béreltem, az soha nem volt Jellmané. (Megeskettetik.)
Will József 66 éves földmives, nem tud semmiről semmit.
Gász Máttyás 29 éves, nyomdász.
Elnök: Tud-e ön a Müller-család üldözéséről?
Tanu: Hallottam, hogy fenyegette őket: Várjatok kutyák, majd adok nektek!
Elnök: A községben mit beszéltek?
Tanu: Hogy rossz vége lesz ennek.
Ügyész: Milyen viszonyban volt ön Jellmannal?
Tanu: Én jó voltam vele, de mint lapszerkesztő, nem voltam megalégedve. Hallásból sokat tudtam.
Elnök: De hát saját tapasztalásból?
Tanu: Csak azt a fenyegetést tudtam. (Derülség.)
Elnök: Irt ön lapjába ezekről?
Tanu: Csak amit a vizsgálatról irtam.
Elnök: De hát miért támadta ön Jellmannat?
Tanu: Mert hallottam a dolgait. (Derülség.)
Elnök: Csak hallomásból, és az ön lapjával igyekezett izgatni a publikumot.
Gyurin Andria, 42 éves, sokac.
Elnök: Emlékszik, mikor a Müller szálásán tűz volt, ott volt-e Jellmann és mit mondott Jellmann?
Tanu: Jellmann 500 forintot ígért ott nekem, ha én gyujtom fel. Én ezt nem akartam.
Elnök: Hogy mondta ezt neki?
Tanu: Jegyző ur, én nem teszem.
Elnök: De leégett a ház, hát ki az ördög gyujtotta fel egy hét múlva?
Tanu: Én nem tudom. Nekem van hét tanum, hogy én ott se voltam. — Nekem még azt is mondotta, hogy zárjam rájuk az ajtót egy doronggal, „hogy benne égjenek a disznók.“
Elnök: Na jó, de mondja csak magát régen ismerte Jellmann?
Tanu: Régen.
Elnök: Mért fájt éppen magára a foga?
Tanu: Mért fájt ismert milyen vagyok. (Oriási derülség.)
Elnök: Na hát még se ismerte magát, ez jól van, — ott volt mikor délbe kigyúlt a ház?
Tanu: Én marhákat őriztem, én éppen arra hajtottam a marhát.
Elnök: Hát ki gyujthatta fel a házat?
Tanu: Valaki felgyujthatta. (Derülség.) Valakit rászédett. (Derülség.)
Elnök: Lássza maga többet tud mint én.
Tanu: Neki volt sok embere ilyen. (Derülség.)
Elnök: Maga igazán derék ember; na hát honnan tudja azt, hogy „mást“ talált Jellmann a felgyujtásra?
Tanu: Csak úgy gondolom.
Elnök: Segítették oltani?
Tanu: Nem mertem.
Elnök: Miért?
Tanu: Félttem, hogy valaki reám fogja. (Derülség.)
Elnök: Tud-e még valamit?
Tanu: Nem.
Ügyész: Mondotta-e önnek vádlott, hogy Jellmannat lelövi? Ön ezt vallotta már.
Tanu: Nem igaz, nem hallottam tőle, csak a házból hallottam, hogy lelövik a jegyzőt és én mondtam az öregnek, mondja ezt meg a jegyzőnek.
Elnök: Leideckert ismeri-e, beszélt önnel ő a felgyujtásról?
Elnök (Leideckerhez): Beszélt ön vele?
Leidecker: Igen, elmondotta azt a tanu nekem, hogy bevalotta azt, hogy 200 frtot ígért neki a jegyző.
Ügyész: Ellenzi az esküt miután tudva mást vallott, mint eddig vallott.
Védő: Ohajtja az esküt.
Elnök (Gyurinhoz): Miért nem értesítette Müllereket, hogy milyen veszélyben vannak?
Tanu: Nem tudom.
A bíróság elrendeli az esküt.
Payerle Nándor 26 éves szolgabíró.

Elnök: Mit tud az ügyről?
Tanu: Én a vádlottról magáról keveset tudok, inkább fivéreiről. Ezek panaszokdakt, hogy Jellmann beszüntette rendőrökkel az arató munkát. Én elmentem a faluházára és felvilágosítást kértem a bírótól, és később a hazajött jegyzőtől. Ő azt felelte, hogy kiküldötte a rendőröket arra a földre, hogy ott verekedés ne legyen, mert attól tartott. Én rögtön kocsira ültettem a rendőrvezetőt, hogy nekem jelentést tegyen. Egyébként azt tudom, hogy a fiuk sokat voltak idézve aratás idején és én e miatt nem engedtem őket megjelenni. Volt egy esomé felebbezésük is, de ebben Németh tárgyalta. Tudok arról, hogy a rendőrök behajtották a Müllerek marháit, mert tilosban találták. Azt mondták ilyenkor, hogy ha nem kapnak igazat, majd tesznek. (Vallomása megegyezik az eddigi vallomásokkal földre, fenyegetésekre nézve.) Jellmann egy alkalommal kifakadt a hátam mögött az én eljárásom ellen. Matkovits felvétellett velle a jegyzőkönyvet — és 10 koronával megbírságot. Én privatim vele nem érintkeztem, de ellensége nem voltam.
Elnök: Volt önnek oka őt kerülni?
Tanu: Nem, ő soha semmi társaságba nem járt.
Elnök: Milyen véleménye volt felőle?
Tanu: Hogy erőszakos ember.
Elnök: Deák főszolgabíró barátja volt Jellmannnak?
Tanu: Ezt nem tudom, mert én Matkovits-csal jöttem oda.
Szaier Antal téglagyáros, 53 éves. Vádlottal rokon. Nem akar vallani. Ügyész azonban kéri a vallomását. Törvényszék mellőzi.
Gräber József szolgabírói irnok. Tudja, hogy Jellmann üldözte mezőrendőri kihágással Müllereket.
Vádlott bátyja Müller Antal fogva van, őt kíséretében jönn.
Elnök: Miért van büntetve?
Tanu: Erdőlopás miatt, fát loptam.
Elnök: Jellmann hogy és miképpen üldözte őt?
Tanu: Bíróság által és a nép előtt megszégyenítéssel. Mindig hangoztatta, hogy tönkre tesz bennünket.
Elnök: Hogy élt ön apjával?
Tanu: Apánk perelt a bíróságnál és Jellmann igazat adott neki.
Elnök: Rossz vagy jó viszonyban voltak apjukkal?
Tanu: Kezdetben jók voltunk, de ellenségek lettünk.
Elnök: Mióta volt ön Jellmannal ellenséges viszonyban.
Tanu: 1901-ben midőn kidobattam.
Elnök: Miért akarta önöket kidobtatni?
Tanu: Nem tudom. (Elmondja az ismeretes kidobtatási esetet.)
Elnök: De itt tanuk mondták, hogy azért lettek kidobtatva, mert ütötték apjukat?
Tanu: Mi soha nem ütöttük, csak azt akartuk, hogy szakítson a jegyzővel.
Az öreg Müllert behívják.
Elnök: (Müllerné.) Megverték őt fiai?
Müller: Soha.
Elnök: Hát hogy tette önöket tönkre Jellmann?
Tanu: Mindig idéztetett és ez rettenetes pénzünkbe került, nem birtunk dolgozni, fenyegetései után szállásunk kigyulladt és mindenünk leégett.
Elnök: De mit tett még?
Tanu: A Kandlé-földről 2 rendőrrel elvitette a termést. Én rögtön panaszra mentem és Payerle szolgabíró ural elmentem a faluházára, a szolgabíró ur kihallgatta Jellmannat, de ez tagadta.
Elnök: Hát még mit tett?
Tanu: Folyton üldöztetett. Isten minden napján citálva voltunk; néha három helyre is. Mikor leégtünk, kértünk tőle ártatlansági bizonyítványt, de ő nem adott. A biztosítási összeget kézhez kaptuk akkor, mikor Jellmann meghalt. E ház tavaly szeptember 3-án égett le.
Elnök: De ugylátszik még sem akadályozta a kifizetést Jellmann, hiszen idő kell ahhoz, hogy megkapja valaki a biztosítási összeget?
Tanu: Én gondoltam, hogy ő akadályozta.

Mi be lettünk liva a község házára a tűz ügyében.

Ügyész: Igaz-e, hogy ön kijelentette, hogy 1000 forintot adna egy ur, ha a jegyzőt láb alól elteszik?

Tanu: Nem igaz.

Ügyész: Igaz-e, hogy Gräber előtt nyilatkozott, hogy agyonlővi Jellmann?

Tanu: Nem igaz.

Ügyész a tanu megeskettetését ellenzi, míg ellenben védő kívánja, erre a bíróság visszavonul és rövid tanácskozás után a tanu meghittetését elrendeli.

Dóltán.

Müller József; ő vezet be, vizsgálati fogsában van; a vádlott öcsese.

Elnök: Mivel üldözte Jellmann az önök családját?

Tanu: Elmondja az ismert kidobási történetet, továbbá az idéztetési történetet. Vallja, hogy a Kandleri föld a testvéreké volt, mert anyjuktól vették, de öcsesüké még nem volt mert az kiskoru volt. A közjegyző tanácsolta, hogy egyelőre rájuk irassák, amíg András nagykoru lesz. A vételhez pénzt kölcsön vettek.

Elnök: Miképp biztosították András igényjogát?

Tanu: Ezt szóval magunk között kicsejáltuk.

Elnök: Azt az öröklött földet (Raichl-földet) ki használta?

Tanu: Az egész család, — de e földön nem voltunk Jellmann felesei. — Ezután elmondja a kilakoltatás már ismert körülményeit, — de csak hallomás után, mert ő nem volt akkor otthon. — Tagadja azonban, hogy apjukat megverték volna. — A Jellmann-erőszakoskodásról azt mondja, hogy őt a jegyző bezáratta jogtalanul.

Elnök: Konstatálva lett, hogy önök szoktak erdei károkat okozni és egyszer meg is ígérték Balás urnak, hogy nem fognak lopni.

Tanu: Jellmannnak igen, mert apánk parancsolta.

Elnök: Ez nem igaz, önök mindig az apjukat és Jellmann akarták gyanuba hozni.

Védő kérdéseire a tanu is állítja, hogy a kilakoltatást nem igazolták a rendőrök semmiféle okmányokkal. — Hogy Jellmann állást ígért, mikor Molnár vizsgálatot végezett, erre nézve tanu valónak állítja, hogy rendőrnek akarta kineveztetni Jellmann, de ő ebbe nem ment bele. E rendőri ügyre vonatkozó vallomásban konstatálja elnök, hogy ellentétben van a tanu Bayer P. tanuéval.

Ügyész: Mellőzni kéri az esküt.

Védő: Kéri az esküt.

Kir. törvényszék az esküt elrendeli.

Szauter Antal kihallgatása mellőztetik.

Fekete Mihály 34 éves rendőrfőnök: Jellmann adott utasítást, hogy különösen Mülleréket ellenőrizsem, mert gyakran követtek el erdei lopást és rendőri kihágásokat.

Tanu: Elmondja továbbá, hogy a fiuk füvet loptak, bementek a tilosba. Ő maga nem csípte el, de rendőrei jelentették. Az apjukat is feljelentették a fiuk hallopásért.

Elnök: A fiuk jelentették fel apjukat?

Tanu: Igen, többször.

Elnök: Szép kis társaság! Igaz volt-e a lopás, mikor apjuk feljelentette?

Tanu: Nem tudom, megállapítani nem voltam köteles. — De tudom, hogy Jellmann kedvezett az öregnek.

Elnök: Kapott-e utasítást Müller apját és a fiukat üldözni?

Tanu: Nem, csak ellenőrizni, hogy ne lopjanak. Én mindig úgy adtam a parancsot ki: "... hogy a jegyző ur mondotta ezt vagy azt" ...

Ügyész: A kilakoltatás hogy volt?

Tanu: Ott esendörök voltak jelen. Az apjuk egy este jött a Jellmannhoz, hogy a fiuk mindent elvisznek. Erre a jegyző kiküldött bennünket, de arra már abba hagyták a fiuk a hureolást. Szolgabírói rendeletre e holmik a faluházára lettek bevive.

Elnök: Látta-e rendeletet?

Tanu: Nem, a jegyző mondotta.

Védő kérdéseire előadja, hogy irás nélkül volt a házkutatás.

Elnök a védő keresztkérdéseit megtagadta, — védő semmiséget jelentett be.

Elnök, ismételt kérdést nem engedett.

Védő semmiséget jelent be.

Védő: Beküldötték az elvett holmikát a járásbíróshoz?

Tanu: Nem tudom.

Védő: Igaz-e hogy Jellmann mondotta, hogy a Mülleréket ki kell üzni.

Tanu: Jegyző mondotta.

Védő: No lássa?!

Hoffmann Vendel nincs jelen. — Távirat megy, hogy hetfőn jelenjen meg.

Schibl József ifj. ki lett már hallgatva.

Bayer Péter 28 éves földmives. Az üldözésre nézve ugyanazt vallja, mint a többiek, lényegtelen vallomást tett.

Mayer Erzsébet 52 éves asszony, anyja a két fiunak, arra nézve lett kihallgatva, hogy éjjel Müller Antal feleségével hozzájött szakadó esőben, midőn a kidobás volt, úgy hogy a leány meg is betegedett.

Mayer József, apósa a fivéreknek; arra tesz vallomást, amire a neje tett, teljesen megegyezőleg.

Müller Antalné, nincs jelen. — Védő eláll a kihallgatásától.

Andrész János. Eláll a védő és ügyész. E tanu vallja, hogy a rendőrök éjjel betörték és felmentek a padlásra és onnan lehurcoltak mindent — minden irás felolvasása nélkül.

Ruderschmidt János 29 éves, sógora vádlottnak. Az üldözésre nézve tesz ismert vallomást. Állítja, hogy Jellmann parancsára loptak fát.

Elnök: Honnan tudja azt, hogy éppen Jellmann parancsára?

Tanu: A sógoraimtól.

Elnök: Hiszen azok sem mondják, hogy Jellmann, hanem az apjuk?

Tanu: Nem tudom.

Amann Antal, 24 éves, földbirtokos. — Tapasztalásból nem tudja, hogy Jellmann üldözte a Müller-családot, a kilakoltatásra nézve jelentéktelen vallomást tesz.

Belt János, 56 éves. — Az ingóságok elhurcolásáról tesz vallomást, megegyezőleg a többivel. A Kandleri földre nézve állítja, hogy előbb Pfeiferé volt és azt az öreg Müller né kapta.

Bayer Márton, 50 éves. — Az üldözésre vonatkozólag kijelenti, hogy nem engedte aratni a fiukat, úgy hogy ő volt köteles az ő részüket learatni.

15 perc szünet után.

Fekete rendőr utólag jelenti, hogy látta a szolgabírói rendeletet a kihelyezésre nézve.

Ügyész: Kéri dr. Vujevits Lajos főszolgabíró megidéztetését és kihallgatását.

Védő ellenzi ezt, mert irásban már minden meg van.

Törvényszék elrendeli Vujevits kihallgatását.

Vujevits Lajos teremben volt s így szóbelileg lett idézve.

Elnök: Jellman ellen teljesített vizsgálatot?

Tanu: Igen.

Elnök: Erkezett feljelentés a kilakoltatásra nézve?

Tanu: Volt feljelentés, melyet hárman adtak be, az ügy körülményesen lett megvizsgálva. De szolgabírói rendeletre nem emlékszem, de ha volt, úgy ott kell lennie az iratok között.

(Az iratok elővételnek.)

Dr. Vujevits: felvilágosítja a törvényszéket, hogy az a szolgabírói rendelet Bakó szolgabíró által kiállítva az első házbéli kihelyezésnél volt. Ugy emlékszem azonban, hogy Bakó szolgabíró oda nyilatkozott, hogy ő csak szóbeli rendeletet adott ki. A kandleri földre nézve már nem emlékszem.

Rendőrfőnök: Láttam azt a rendeletet és olvastam.

A rendőrfőnök vallomása tévedésen alapult, tárgyalanná vált.

Hermanz Pál rendőr.

Elnök: Jellmann parancsára jelentették fel a Müller fiukat.

Tanu: Nem, a rendőrfőnök adott nekem parancsot.

Elnök: Olyankor, mikor az ő marháik nem voltak kárba, akkor is behajtották?

Tanu: Csak akkor, ha kárba voltak.

Elnök: Ön kergette ki az asszonyt egy házból, mikor buzát akart vinni?

Tanu: Jellmann parancsolta és én ott találtam, mikor az asszony lakatossal fel akarta nyittatni az ajtót.

Weisz József rendőr. Előadja, hogy Jellmann neki soba semmit nem parancsolt a Müllerék üldözésére. Vallja: hogy csak azt vitték el, amit az öreg Müller megengedett. Aman József fuvaros, volt községi előfogatos.

Elnök: Volt megbízatása Jellmanntól, hogy Müllerék ellen valamit tegyen?

Tanu: Soha.

Elnök: Hat arra, hogy háborgassa őket az aratásban?

Tanu: Én a rendőröket vittem, akik háborgatták is őket.

Fradl Ádám rendőr, (nem tud magyarul.)

Elnök: Kapott utasítást, hogy részt vegyen a házkutatásban és kihelyezésben?

Tanu: Igen — a rendőrfőnöktől.

Elnök: Kapott-e arra, hogy Müllerék barmait, ha tilosban vannak behajtsa?

Tanu: Igen.

Elnök: De ha nincsenek kárban?

Tanu: Ha a jószág kijön az istállóból és nincs lecövekelve (béközva), akkor is hajtsam be. A rendőrfőnök utasított.

Elnök (Feketéhez): Szabályrendelet van erre?

Fekete: Igen!

Elnök: Ön dobta ki Müller Antalt este, mikor úgy esett, a házból.

Tanu: Este volt, igen én kiutasítottam őket — parancsoltam, hogy menjenek ki.

Védő: Igaz-e, hogy akkor oly óriási vihar volt.

Tanu: Igen eső volt és mi ott aludtunk a Müller házában.

Elnök: Hát miért nem engedte ott aludni a családot?

Tanu: Én a parancshoz tartottam magamat.

Elnök: Kinek a parancsára tette ezt?

Tanu: Rendőrfőnöknek.

Elnök (Feketéhez): Ki utasította önt?

Fekete: A jegyző!

Bader Antal rendőr.

Elnök: Miféle parancsot kapott ön a jegyzőtől, hogy miként vigyázzon a Müller fiukra?

Tanu: Hasonlóan vall, mint az előző.

Elnök: Ki parancsolta önnek?

Tanu: Jegyző — Fekete.

Elnök: Kik voltak azok a rendőrök a kihelyezésnél?

Tanu: Nacz és Aman rendőrök.

Riesz Ferenc 52 éves földmives.

Elnök: Igaz, hogy Jellmann önnek mondotta, hogy Müllerék fűvét vágja le és ahol bir, ártson nekik?

Tanu: Azt mondotta, hogy az érett buzát — de ártani nem akart nekik.

A védő: Jellmann egy levelét mutatja fel, melyben Jellmann megbagya Riesznek, hogy dobja ki a karókat.

Tanu: Igen, e levél igaz, ki is dobtam a karókat.

A tanu meghittetetik.

Tanukihallgatás befejeztetett. Az ügyész kérelmére azonban még Schuller János hallgattatik ki.

Elnök: A kandleri földet tudomása szerint kik és miképpen művelték?

Tanu: Kie volt nem tudom, de Müllerék munkálták.

Elnök: Igaz-e, hogy a föld viz alatt állt, csak 2—3 év óta termő föld?

Tanu: Nem tudom, azelőtt rétvolt, de hogy viz alatt állt, azt nem tudom.

Elnök: Figyelmeztette Jellmann, hogy a fiuk apjukkal béküljenek ki?

Tanu: Nem tudom.

Még az öreg Müller lesz kihallgatva.

Elnök: Fízett ön házbért Jellmannak a falusi házbán?

Tanu: Nem.

Elnök: Miért mondotta, hogy ön hérlő?

Tanu: Jellmann így mondotta. A ket

előmutatott szerződésre nem akarja binni, hogy az ő aláírásai. E szerződések a Raichl-féle földekre vonatkoztak. ahol a munkafelessegre kötötték szerződést 1889—1890 ig. — Tanu: (a felmutatott aláírásra) Lehet, de én nem tudom hogy az én aláírásom lenne (derülttség).

Ügyész ellenzi az eskütételt.
Védő kéri az esküt.

Kir. törvényszék eskütire nem bocsátotta a szoros rokonsági kötelék miatt.

Még künn volt öt tanu, ezeknek a kihallgatása következett.

Hans János arra vallott, hogy nem látott írásbeli parancsot.

Id. Szál Antal 45 éves földmives, Schibri József, Bayer József és Bayer Jakab tanuk kihallgatásától elállt a bíróság.

Pfeiffer Antal 59 éves földmives. Arról lett kihallgatva, hogy Müllerék a Jellmann földön legeltetett, — de most nem legeltettek. Strumburger Tamás 55 éves községi pénztáros.

Elnök: Látta-e, hogy Jellmann halála után Jellmann földjén legeltettek?

Tanu: Erről nem tudok.

Tanukihallgatás befejeztetett; következett az iratok ismertetése.

Az iratok felolvasása után átnyújtotta az ügyész és a védő az esküdtökhöz intézendő kérdéseket s ezután dr. Gozdsu Elek elnök a tárgyalást 1/2 9 órakor felfüggesztette és az hétfőn folytatódott.

Hétfő, június 15.

Az apatini jegyzőgyilkosság főtárgyalásának ma volt a legutolsó napja. A tárgyalási terem zsufolásig megtelt előkelő közönséggel. A tárgyalás d. u. 3 óráig tartott. Pontban 3 órakor hirdette ki dr. Gozdsu Elek elnök az ítéletet, melynek alapján Müller András 14 évi fegyháza lett ítélve. Az utolsó nap tárgyalásának részletei a következők: Az elnök pontban 9 órakor nyitotta meg a főtárgyalást és nyomban előterjesztette az ügyész és a védő által indítványozott kérdésekre a törvényszék határozatát. A védő és az ügyész a kérdésekre vonatkozólag nem kívántak pótlást. Következett ezután dr. Kerekes János kir. ügyész vad- és dr. Lallosevits János védbeszéde, mindkettőnek a beszédekre tett viszonzásai, továbbá dr. Gozdsu Elek elnök, az esküdtökhöz intézett felvilágosító fejtegetései, melyeket teljes terjedelmükben lapunk pénteki számában fogunk közölni. Az esküdtök d. u. 1/2 2 órakor vonultak vissza és egy órai tanácskozás után Frey Imre az esküdtök főnöke kihirdette a verdiktet, melynek értelmében az esküdtök Müller András, a 2 főkérdés alapján szándékos emberölés bűntettében mondták bűnösnek. Erre a bíróság visszavonult tanácskozásra, melynek végeztével dr. Gozdsu Elek elnök kihirdette az ítéletet, mely Müller András, Jellmann János ellen elkövetett szándékos emberölés büntette miatt 14 évi fegyházzal sújtotta. A vizsgálati fogságból 6 hó beszámított. A védő az ítélet ellen semmiséget jelentett be. Az utolsó nap részletes tudósítását a jövő számunkban hozzuk.

H i r e k.

Személyi hírek. Klobucsár Vilmos cs. és kir. altábornagy, a honvéd főparancsnok adlátusa, hétfőn városunkba érkezett szárnysegédének kíséretében a zombori honvédszázalaj megszemlélésére. Az adlátus ma este ter vissza Budapestre. Fogadására megjelent a vasuti állomáson a zombori helyőrség összes tisztikara. — Br. Steining József cs. és kir. altábornagy hadosztályparancsnok, szárnysegédének kíséretében ma este érkezik városunkba a közös zászlalaj megvizsgálására.

Szent Antal napja. Folyó hó 13. napján volt páduai szent Antal, a legtiszteltebb szent napja. Szent Antal pár év alatt ragyogó kitértésben áll a róm. kath. vallásu minden rendű és rangu hívőknél. Ma már alig van faluvégi kis templom, ahol ne volna szent Antal szobor és hirdeti ezer meg ezer ember, hogy a szenthez intézett fohasza bevált. Aldják es imákkal dicsőítik, kinék perselyeiből áldás, kenyér árad a szegényekre.

Vallásos kegyelettel, áhitatos imákkal emlékezett meg e napon a jötevé szentéről minden igaz hívő vallásos szive és áldotta azt a jó szívet fogó, lelket emelő jótékony szellemet, mely elárasztja az emberi szívet. Az élet küzdelmében a jótékonyág a legszebb virág, amelynek gyümölcse a szív egy szép érzése, a hála.

Egyházi hírek. Barits János bajai káplánnak Felsőszentivára adminisztrátorrá történt kinevezése folytán Bajára Jaszenovics Gergely Szabadka sz. Rókusról, ennek helyére Kaich József Bikityről, ennek helyére Csányi István Rácmiliticsről, Szendelbach János Prigl.-Szentivánról Kulára, Dallmann Nándor Kuláról Prigl.-Szentivánra kápláni minőségben áthelyeztettek.

Ujtemplomi hírek. A napokban két igen diszes új oltárt állítottak fel az újtemplomban. Özv. Fernbach Antalné boldog emlékü férje dicső védszentje, szent Antal oltárát állíttatta fel. Az oltár főhelyén szent Antal remek szobra áll. Ez az oltár művészi kivitelű és a legszebb. A zombori r. kath. bunyevác hívők is egy szép Maria-oltárt adományoztak. Kár, hogy a magyar haza patronájának szentelt oltáron bunyevác felirat van. Ugy tudjuk, hogy az újtemplom Magyarországon van és azért felmerül a kérdés, mit keres ott az oltáron a nagy aranybetűs bunyó ajánlat. Elég lett volna a magyar ajánlás. A szöszék is megérkezett és nagyon szerényen húzódik meg a templom egy uagy oszlopán.

Dr. Hadzsy János. Mély megilletődéssel vettük a szomorú gyászberit, hogy dr. Hadzsy János, a kitűnő hírnevű tudós orvos, a verbászi kerület országos képviselője, hosszas szenvedés után Bácsopolyán elhunyt. A megboldogult orvos, aki százak és százak baján az ő végtelen nagy tudásával, genialitásával segíteni tudott, tehetetlenül állt a sorvasztó betegséggel szemben, amikor a saját gyógyításáról volt szó. A megboldogult neve feledhetlenné vált nemcsak a vármegye közönsége előtt, de orvosi hírneve tulnat a haza határára. Operációról ugyszólván egész mondkör keletkezett és mindig nagy számban kerestek fel a páciensek. Volt olyan esztendeje, mikor egy nap átlag 50—60 beteg kereste fel. A társadalmi életben is tevékeny szerepet vitt, elnöke volt a vármegyei közegészségügyi bizottságnak és országgyűlési képviselője a verbászi kerületnek. Közszeretben és köztisztviselőben állt és gyászos halála mély és általános részvétet keltett. Halálának híre a vármegyebe erköllyére kitérték a gyászlobogót. Különösen mély részvét nyilvánult meg Bácsopolya községében. Az összes középületekre, a körökre, a grófi kastélyra és sok magánháza kitérték a gyászlobogót. — Elhunytáról családja a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak az egész rokonság nevében is mély fájdalommal jelentik, hogy a legjobb férj, a legszeretőbb apa és jó rokon dr. Hadzsy János az ujverbászi kerület országgyűlési képviselője, Baos Bodrog vármegye tb. főorvosa stb. életének 52 ik s boldog házasságának 25-ik évében hosszas szenvedés után ma déli 12 órakor az Urban csendesen elhunyt. A megboldogult hült teteme folyó hó 15-én délieltől 10 órakor fog a helybeli nyugati temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Bácsopolyán, 1903. június 13-án. Özv. dr. Hadzsy Jánosné szül. kaszonjakabfalvi Andrassy Szonie, özvegye. Mariska, Jenő, Ernő, Endre, István, gyermekei. Nyugodjék csendesen! — Külön gyászjelentést adott ki Bácsopolya községe, az önkéntes tűzoltóegyet és a megyei orvosszövetség. Temetése tegnap nagy gyászpompával ment végbe. Vegtisztességén megjelent a vármegye közönsége nevében Karácson Gyula kir. tanácsos, alispán és oriai számú gyászoló közönség. Áldás emlékére!

Az iparos dalárda jünialisa. A zombori iparos dalárda vasárnap tartotta a szép jünialisat a Sikarában. Nagyszámú közönség volt jelen, mely a hajnali órákig volt együtt a legnagyobb jókedvben. Szép tűzijáték volt este, melyet a dalárda elnöke Tantner Ottó rendezett. A jünialis minden tekintetben pompásan sikerült.

Schweidel-ünnepelely. A zombori jótékony magyar nőegylet a kedvezőtlen idő miatt elmaradt parki mulatságát a Schweidel-szobor javára június hó 21-én, rossz idő esetén 28-án, s ha az idő akkor sem kedvez, 29-én tartja meg. Különösen felhívjuk a közönség figyelmét azokra a szép, határozottan művészi kivitelű női kézimunkákra, melyek a mulatsággal kapcsolatos vásáron eladásra kerülnek. Mint értesültünk, ezen művészi tárgyak rendkívül olcsón lesznek kaphatók, a legdrágábbnak ára 4 korona. A hazafias kegyelet aegise alatt lefolyó ünnepelely iránt városszerzte nagy és általános az érdeklődés. Ott lesz ez ünnepelelyen a város színe-java, hogy gyarapítsa a szent hazafias cél eszméjének megvalósítását.

Kezimunka kiállítás. A zombori szerb tanítónőképezde növendékei egy igen izléses és minden tekintetben dicséretreméltó kézimunka kiállítást állított össze azon tárgyakból, melyek a növendékek által az év folyamán elkészítették. A kiállítás két tanteremben van felállítva és a kiállított tárgyak nagy számánál fogva oly nagyarányu, amilyen eddig még nem volt. Ennek főérdeme a kézimunka tanítással megbízott özv. Szilásky Paulina urnót illeti meg, ki ugy szakismerténél, mint a növendékekkel való tapintatos eljárásánál fogva a kézimunka elsajátítását annyira meg tudta növendékeivel kedveltetni, hogy a kiállított tárgyak minden tekintetben érdekesek és értékesek. A kiállítást vasárnap délután a tanítóképezde igazgatója Vukicsvits Gy. Miklós nyitotta meg a tanári karral és három napig lesznek a tárgyak közszemlére bocsátva. A bemenet szabad és minden ez iránt érdeklődő vendéget szívesen látnak.

Uj plébános. Henger József bajai káplán Obrovacra plébánossá neveztetett ki.

Ügyvédői majális. A zombori ügyvédök szombat este végre megtarthaták sokat halasztott majálisukat, amelyen körülbelül 70—80 személy vett részt, köztük a bírói, tisztviselői és tisztikarból is többen mint vendégek. Gyönyörű idő kedvezett a fesztelen jókedvű mulatságnak, amely a villamos világításu színpompás városi parkban tündéri kepet nyújtott. A hölgyeket a jogászfiatalság oly kitarással táncoltatta reggeli 3-ig, hogy bizonyára mindnyájau a legkellemebb emlékek közé irtak ezt a szépen sikerült nyári mulatságot. A vendéglőssel és Andris cigánnyal is nagyon meg volt elégedve a közönség.

Halálozás. Milcsinszky Alajos, a zombori kaszinó dalárda karmestere, folyó hó 14-én hosszas szenvedés után elhunyt. Halálának híre a kaszinó kitérték a gyászlobogót.

A zombori szerb nőegylet f. é. június hó 28-án délután a városi parkban kézimunka kisorsolást tart, melyen kisorsolás alá kerülnek olyan tárgyak, melyek az egylet által adott kelek felhasználása mellett a szegényebb sorsu iskolai növendékek által lettek feldolgozva. A nyeregmentaryak célszerűek és izlésesek. Belépti díj nincsen, egy tombolajegy ára pedig 30 fillér.

Városunk villamos világítása. Zombor sz. kir. város tanácsa közbírré teszi, hogy a törvényhatósági bizottságnak f. évi 113. közgy. számu határozata, melylyel kimondatott, hogy a város villanyvilágításának berendezése a magyar Schuckert művek részvenytársaságnak adatik, folyó évi június hó 13-tól számított 30 napon keresztül a városi kiadóhivatalban közszemlére tétetett s ez ellen ugyanezen idő alatt felebbezések a városi tanácshoz címezve benyújthatók.

Szent Antal szobra. Omorovicáról írják lapunknak: Megható ünnepelelynek voltak tanui az omorovici r. k. hívek páduai szt. Antal napján. Ekkor szentelte föl páduai szt. Antal szobrát Schadl Ignác plébános, amely diszes szobrot apatini Fernbach Róza roglaticai Pilszánovits Józsefné urasszony ajándékozott a templomnak. A beszentelést ünnepelelyi mise követte, melyen az ajándékozónő és férjén kívül a Felsőroglaticán vendégeskedő Fernbach-család összes tagjai vett részt. A főoltár, a lourdesi oltár és szent Antal szobra illatos rózsákkal volt díszítve. A hívek

nagszámban sereglettek az ünnepélyre és buzgón kérték lelkipásztorokkal egyetemben az Egek Urát, hogy áraszsza el a nemes és jótékony szívű urasszonyt és családját minden áldásával.

Értesítés. A helybeli izr. népiskolában az évfáradó vizsgák, melyekre a t. c. szülők és tanítványok tisztelettel meghívottak, következő sorrendben fognak megtartani: folyó hó 21-én d. e. 9—11 óráig az első és második, délután 3—5-ig a harmadik és negyedik vegyes, 22-én délután 3—5-ig az V. és VI. leányosztályban. A magánvizsgálatok 23-án délelőtt 9 órakor kezdődnek.

Új közegészségügyi bizottsági elnök. Vármegyénk közegészségügyi bizottsága folyó hó 12-én tartott ülésén dr. Pertschy József tb. vármegyei főorvost, közéletünk kitérőjét elnökévé választotta meg.

Évfáradó vizsgálatok sorrendje a gimnáziumban. Június 16-án, kedden: d. e. hittani vizsgálatok, d. u. 2—3-ig francia nyelv, 3—4-ig gyorsírás. — Június 17-én, szerdán: I. A) o. magyar, geometria, latin. I. B) o. számtan, földrajz, természetrajz. III. o. német, történet. IV. o. geometria, számtan, természetrajz. V. o. magyar német, történet. VI. o. természetrajz, számtan. VII. o. görög, latin, görögpótló irodalom. (D. u. 2—3-ig szerb nyelv.) — Június 18-án, csütörtökön: II. o. számtan, magyar, latin. III. o. geometria, földrajz, számtan. V. o. görögpótló irodalom, görög, latin. VI. o. német, magyar, latin. VII. o. német, történet, magyar. — Június 19-én, pénteken: I. A) o. számtan, földrajz, természetrajz. I. B) o. magyar, latin, geometria. III. o. magyar, latin. IV. o. magyar, német. VI. o. görög, görögpótló, történet. — Június 20-án, szombaton: II. o. földrajz, természetrajz, geometria. IV. o. latin, történet. V. o. (10 órától) természetrajz, számtan. VII. o. számtan, egészségtan. I—VII. o. magánvizsgálatok. — Az összes vizsgálatok nyilvánosak.

Új lap. „Bácsmegeyi Napló“ címmel új politikai lap indult meg Szabadkán június hó 14-én. Laptulajdonosok és főszerkesztők: Janiga János dr. és Vojnits Gyula dr., felelős szerkesztő: Dugovits Imre. A lap, mint a prospektus jelenti, a város érdekei mellett felöleli az összes megyei érdekeket. A lap előfizetési ára egész évre Szabadkán 16 kor., vidékre 20 korona.

Eljegyzések. Dr. Wachslar Ede pacséri községi orvos eljegyezte Schaffer Riza kisasszonyt, Schaffer S. Mór leányát Feketehegyen. — Somogyi Gyula, a Spitzer Károly és fiai bajai szeszgyáros cég beltagja, eljegyezte Weidinger Juliska kisasszonyt, Weidinger Herman földbirtokos leányát.

Nyári divatujdonságok. Kedvezően lehet most vásárlásokat tenni Tuna Gusztáv és társa fényesen berendezett, dúsan raktározott modern Párisi áruházában. A nyár beálltával megérkezett nyári divatujdonságok nagy választéka elégséges, hogy a közönség figyelmét a Párisi áruház iránt felkeltse. Minden cikkben rendkívül nagy a választék és bámulatos olcsó árak vannak. Számos újdonságot mutat fel könnyebb és elegáns zefirekben, batisztookban és női kelmékben. — A derék cég hirdetésére felhívjuk a városi és vidéki vásárló közönség becses figyelmét.

HIRDETÉSEK.

Csárda eladás.

A jó hírű „Bulkeszi csárda“ tágas bormérő helyiség és vendégszobák, nagy istálló, fészter, gurigázó, jégverem, tágas árnyas kert, 18³/₄ kat. hold föld szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítást ad **Rapp Jakab** Ujvidéken, vagy esetleg Kamenicán a **Spiller József**-féle szőlőben. 3—2

Tanonc kerestetik.

Egy jó házból való fiu tanoncul felvétetik Metz József fűszerkereskedésében Zomborban. 3—2

3742. sz.

kig. 1903.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Mohol községben üresedésbe jött évi 1000 kor. fizetés, 200 kor. lakbér és 70 kor. napidij átalánnyal javadalmazott segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni szándékozókat, hogy szabályszerűen felszerelt eddigi alkalmaztatásukat igazoló kérvényüket hozzám **folyó évi július hó 6-ig** bezárólag adják be. Zenta, 1903. évi június hó 6-án.

Dr. Mikosevits Kanut,
főszolgabíró.

2—2

1194. szám 1903.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Tovarisova községében üresedésbe jött három községi gyalogrendőri állásra ezennel pályázat hirdetnek. Ezen állások évi fizetése utólagos havi részletekben fizetendő 480 korona, a fegyverzetet a község adja, míg a ruházatot a rendőr sajátjából tartozik beszerezni.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy a megyei 33185. 1893. közgy. számú szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényüket **1903. évi június hó 25-ig** alulírt előjárásához nyújtsák be.

Tovarisován, 1903. évi június hó 3-án.

Nicolies Aurél, Bugarszki Lázár,
jegyző. 3—3 biró.

1470. sz.

kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Okér községben leköszönés folytán üresedésbe jött s 600 korona havi utólagos részletekben folyósított évi javadalmazással egybekötött egy gyalogrendőri állásra pályázat hirdetnek. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket alulírt előjárásához **folyó hó 25-ig** annál inkább benyújtsák, mert a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

Felszerelést a község adja, ruházatról a rendőr tartozik gondoskodni.

Okér, 1903. évi június hó 8-án.

2—2

Az előjáráság.

3163/1903.

Pályázati hirdetmény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Mélykut községben leköszönés folytán üresedésbe jött községi orvosi állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a alapján felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi július hó 10-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Ezen állás évi javadalmazása a községi pénztárból havi előleges részletekben kiutalványozandó 1600 kor. készpénz fizetés. Látogatási díj nappal 60 fil., éjjel 1 kor. 20 fil.

Megjegyeztetik, hogy mindazon községi lakosokat, kiknek évi egyenes adója a husz koronát meg nem haladja, köteles a községi orvos ingyen gyógykezeltetni.

Bácsalmás, 1903. évi június hó 10-én.

Sautrély Lipót,
főszolgabíró.

3—2

45. sz.

kig. 1903.

Árlejtési hirdetmény.

Bácsfeketehegy község közönsége a községben átvonuló Bácséren két hidat szándékozik építtetni. E célból **folyó évi június hó 28-án délután 2 órakor** a községbázánál nyilvános szóbeli árlejtést tart. Az építkezés előirányzott költsége 5000 korona. Vállalkozni akarók 500 korona biztosítékot kötelesek az árlejtés megkezdése előtt letenni.

Terv és költségvetés hivatalos órák alatt a jegyzői irodában betekintheők.

Bácsfeketehegy, 1903. június hó 10-én.

Kozma Dező, Perlaki József,
jegyző. 3—2 biró.

3247/1903.

Pályázati hirdetmény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Kunbaja községben leköszönés folytán üresedésbe jött községi orvosi állásra pályázatot hirdetnek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt kérvényüket hozzám **f. é. július hó 1-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Az orvos javadalmazása előleges havi részletekben kiutalványozandó 1200 korona készpénz fizetés. Látogatási díj nappal 40 fil., éjjel 80 fil., halottkémlélesi díj 40 fil.

Bácsalmás, 1903. évi június hó 10-én.

Szutrély Lipót,
főszolgabíró.

3—2

2134. sz.

kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Zsablya községében üresedésben lévő községi jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás következő évi javadalmazással van egybekötve:

1. Készpénzfizetés 1400 kor.
2. Lakbérletmenny 300 kor.
3. Anyakönyvvezetői tiszteletdíj 160 kor.
4. A magánmunkálatokért vármegyei szabályrendelettel megállapított díjak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állásra pályázni óhajtának, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában, illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. §-ában előírt képesítést, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket **1903. évi június hó 24-ig** bezárólag hozzám nyújtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Zsablyán, 1903. évi június hó 8-án.

Nikolits Izidor,
főszolgabíró.

2—2

2712/kig. 1903.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottságának 1170/kgy. 1901. és 1930/kgy. 1902. sz. jogerős határozatával Bácsujfalu községében új községi óvoda épület felépítése rendeltetett el.

Ezen építkezési munkálatnak biztosítása végett Hódságon a főszolgabírói hivatal helyiségében **1903. évi június hó 26-án d. e. 10 órakor** nyilvános szóbeli árlejtést tartok, amelyhez a vállalkozni szándékozókat ezennel meghívom.

Kikiáltási ár 13768 kor. 12 fil.

Az árlejtési feltételek, ugy a vonatkozó terv és költségvetés a hódsági szolgabírói hivatalnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Hódságon, 1903. évi június hó 1-én.

Szemző Károly,
főszolgabíró.

3—3

833. szám. 1903.

3-3

Árlejtési hirdetmény felsőbbbségi jóváhagyás fentartásával.

Lality község előjárósága részéről közbirré tételk, hogy az új község ház felépítésének biztosítása végett **folyó évi június hó 21-ik napján (vasárnap) délelőtti 9 órákor** nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

A munka kikiáltási ára 23862 korona 81 fillér, mely összegnek 10%-a az árlejtés megkezdése előtt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban leteendő.

A vállalati összeg $\frac{1}{4}$ része az épület falának ablakmagasságig leendő felemelésekor, $\frac{1}{4}$ része az épület betetőzése után, $\frac{1}{4}$ része az átadáskor és $\frac{1}{4}$ része az utófelülvizsgálat után lesz kifizetendő.

Az építési tervek, részletes költségvetés és árlejtési feltételek az előjáróságnál bármikor betekintheők.

Lality, 1903. évi június hó 5 én.

Rákics Miklós,
közs. jegyző.

Nedelykov Gavra,
közs. bírő

2367. szám. 1903.

Pályázat mérnöki munkálatokra.

Cservenka község előjárósága a községi képviselőtestületnek 21/1903. közgy. számú határozata folytán a község határában levő községi közlekedési (vicinális) és községi (közdtől) közutakról a 610/1897. számú vármegyei szabályrendelet pontos betartása mellett készitendő törzskönyv, nemkülönben a vármegyei 1191/1900. számú építési szabályrendelet 1. §-a értelmében az utcák és terek szabályozási vonalainak megállapítása iránti munkálatokra nézve ezennel pályázatot hirdet.

Felhivatnak mindazon okleveles mérnök urak, kik a fent leírt műszaki munkálatok elkészítésére vállalkozni óhajtanak, hogy ebbeli ajánlataikat alulírott községi előjárósághoz **folyó évi július hó 16-ig** nyújtsák be. Megjegyeztetik, hogy az összes fuvar, napszám, anyag a község által természetben fog adatni.

Cservenkán, 1903. évi május hó 30 án.

Jegyző szabadságon:

Scultéty Kálmán, **Kúhn Keresztély,**
aljegyző. 3-3 bírő.

Villa-eladás.

Oravica hegyi városban (Délmagyarország) 1903. augusztus hó 9-én a község házában délelőtti 9 órákor, vagy ha vevők akadnak korábban is (az árverés nélkül), egy pompás fekvésű, szép, nyaralónak esetleg téli tartózkodásra egyaránt alkalmas villa a hozzátartozó 16 holdas kerttel, mely kert esetleg kisebb részletekben is eladatik, önkéntes árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni. — Bővebb értesítést ad a **Délmagyarországi Gazdasági Bank részvénytársaság** cég Temesváron.

Ifj. HEINDLHOFER RÓBERT

márvány-, mozaik- és cementárúk gyári raktára
ZOMBORBAN.

Elvállalok: **beton csatornázást, nedves falak szárazzá-tételét, gránit terrassot, földalatti csatornák készítését stb.**

Előállítok: **szőkőkutakat, fürdőkádakat, víztartók és pissoirokat** portlandi cementből.

Raktár mindennemű **mű-cementlapok, mozaik- és gránitlapokból,** konyhák, folyosók és templom burkolatok részére.

Keramit és mettlachi-lapok, kőanyag csövek, kátrány, elszigetelőanyag, kátránylemezek, portlandi cement és hidraulikus mész nagyban és kicsinyben.

CSAVRAK MIHÁLY urat a munkák felvételével és az üzlet vezetésével bízom meg.

Költségvetések és árjegyzékek ingyen küldetnek meg.

Bámulatos olcsó árak!

Budapesten egy nagy üzlet vétele folytán van szerencsém a mélyen tisztelt hölgyközönség szives figyelmét felhívni

== bámulatos olcsó árúimra, ==

ugymint:

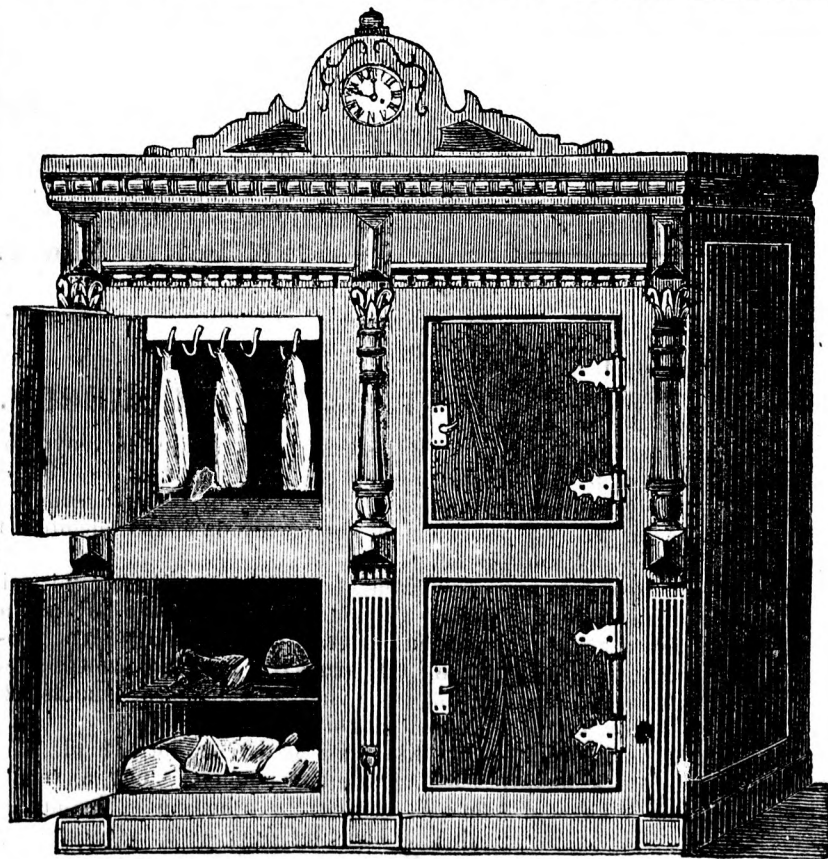
Szintartó Zephirek minden színben 14 kr métere.
„ ered. ang. Zephirek minden színben . . . 30 „ „
„ „ franc. Batisztok minden színben . . 35 „ „

Angol és honi gyártmányu 125 ctm. széles női kalzmék 48 krajcártól kezdve.

Divat-napernyők legnagyobb választékban.

Selyem napernyők 1.20 krajcártól kezdve.

Tuna Gusztáv és Társa
„Párisi árúháza“ ZOMBORBAN, a Korzón.

GOMBOS NÁNDOR

jégszekrény és fürdőberendezések gyára,
épület- és diszműbádógos

ZOMBOR (Bácska).

Dús raktár mindenfélé

jégszekrényekben,

(vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);

fürdőkádakban

és

konyhafelszerelésekben.

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti bármilynemű bádógárúk elkészittetnek.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

*-13

Javítások olcsón és pontosan.